24րդ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 6655 — 26 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1907 — ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ — 4 ԶԻԼԳԱՏԷ 1325 — 9 Décembre 1907 — 24me année № 6655

«ԱՐԵՒԵԼՔ»
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՕՅԱՃԵԱՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ, ՂԱԼԱԹԻԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆ	80 Ղրշ.
» » ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	45 »
ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆ	108 »
» » ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	60 »
ՕՏԱՐ ԵՐԿԻՐՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆ	35 Ֆրք.
» » » ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	20 »

ԹՂԹԱՏԱՐԻ ԾԱԽՔԸ ՄԵՐ ՎՐԱՅ

10 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

آره‌ولك
ارمنيجه يومى و سياسى غزته
صاحب امتيازى قره‌كين بوياجيان
درعليه غلطه

"ARÉVELK"
JOURNAL ARMÉNIEN
Directeur-Propriétaire
KARÉKIN BOYADJIAN
Cons/ple, Galata

10 PARAS

ԱԼՔՈԼԻՆ ՎՆԱՍՆԵՐԸ

Ա. ԱՐԵԱՆ ՃՆՇՈՒՄԸ ԵՒ ԻՐ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Ալքոլին դէմ խօսուեցաւ, գրուեցաւ, օրէնքներ յօրինուեցան, բայց հակառակ այս ամէնուն՝ այն իր ընթացքը կը շարունակէ, միշտ աւելի ընդարձակ ծաւալ կ'առնէ, վայրկենական զգլխիչ հրապոյրի ներքեւ կը կրծէ մարդուս սիրտը, կը թունաւորէ մարմինը, կը բթացնէ միտքը, կը քայքայէ ընտանեկան բարեկեցիկ վիճակներ, անմեղ մանուկներու ծնունդ կուտայ որ հազիւ լոյս տեսած կը մեռնին, կամ զանոնք ախտոր հիւծախտին ենթակայ կ'ընէ, որոնք կեանքի գարունին մէջ իսկ կը սպառին կը մեռնին. նման այն մատղաշ բոյսերուն որ երաշտութեան մատնուելով՝ կը թառամին կը չորնան, կամ կ'ըլլան տկարակազմ, ջղային ու տկարամիտ, անընդունակ կեանքի պայքար մղելու և ծանր բեռ մը ընկերութեան, իրենց մանկանացուն կը քաշքշեն անգիտակցաբար և կը մեռնին առանց մարդկութեան օգտակար սերունդ թողլու։ Ներկայ մարդկութեան մեծագոյն մասը կ'անգիտանայ ալքոլային ըմպելիքներու այս վնասակար առանձնայատկութեան, միւս կողմէ անոր առաջ բերած ջղային գրգռութիւնը օգտակար կարծուելով միանգամայն տեսակ մը հրապուրիչ յատկութեամբ ժողովրդականացուած է անոր գործածութիւնը, այնպէս որ հանրային մոլութիւն մը դարձած է ան. հետեւաբար անոր վնասներն ալ ընդհանրացած են։ Մարդկութիւնը ընտելացած է անոր արդիւնք եղող հիւանդութեանց և զանոնք ալքոլին չի վերագրեր, վասն զի այդ հիւանդութիւնները երկար ժամանակի մէջ երեւան կուգան և կամ սերունդին վրայ կ'ուղղին։ Բժիշկներու դիմող այսպիսի հիւանդները կամ ժառանգական հիւանդութիւն ունին, զոր ուրիշ միջոցներով դարմանել հարկ է և կամ արդէն առաջ գացած հիւանդութիւն մը, զոր բուժելու համար բաւական չէ ալքոլը դադրեցնել. ուստի բժիշկները կը բաւականանան «ալքոլ մի՛ գործածեր» ըսելով և հարկ եղած խնամքը կը տանին հիւանդութիւնը դարմանելու։ Սակայն հիւանդները չեն հասկնար թէ ալքոլն է իրենց հիւանդութեան բուն պատճառը, որով և ընդհանուր մտադրութիւնը չարթննար ալքոլին դէմ և ան իր ընթացքը կը շարունակէ օր ըստ օրէ աւելի զոհեր ունենալով և տեսակ մը այլասերում առաջ բերելու կը սպառնայ։

Արեւելքի մէջ անոր չափազանց գործածութիւնը թէպէտ շատ հին է, սակայն անոր ողբալի հետեւանքները գուցէ չէր ունենար մարմնոյ առողջ կազմութեան շնորհիւ և կեանքի պայմաններու դիւրութեան և կամ, լաւ եւս ըսեմ, մին եղած է այն գլխաւոր ազդակներէն որոնցմով մարդուս կեանքը կարճցած և մարմնի ուժեղ կազմուածքը տկարացած է։ Այս տեսակէտով մեծագոյն ծառայութիւն մատուցած կ'ըլլան մարդկութեան, եթէ ընկերութիւններ կազմուելով զօրաւոր պայքար մղուի ալքոլամոլութեան դէմ, որով և մարդուս առողջութեան և երկարակեցութեան դատը պաշտպանուած կ'ըլլայ։ Ասոր համար սակայն պէտք է նախ ընդհանուր մտադրութիւն արթնցնել անոր դէմ և ընդհանուր համոզում գոյացնել անոր վնասակարութեան վրայ, բացատրելով թէ մարմնոյ ո՛ր մասին վրայ կ'ազդէ ուղղակի և ի՛նչ կերպով վնասակար հետեւանքներ կ'ունենայ։

Այս է ահա նպատակը առաջիկայ յօդուածիս։ Բատուայի արքայական համալսարանին հոգեբանական քլինիքին մէջ ըրած փորձերուս և լուրջ ուսումնասիրութեանս(*) արդիւնքն է այս երկասիրութիւնս, որուն համառօտութիւնը վստահութեամբ կը ներկայացնեմ Արեւելքի պատուական ընթերցողներուն, յուսալով որ անոնց օգտակար պիտի ըլլայ ան։

Ալքոլը թոյն մըն է, ինչպէս որ թոյներ են մեր գործածած բոլոր դեղերը և անոր վնասակար ազդեցութիւնը կը ներգործէ մեր գործարաններուն վրայ երբ հարկ եղած քանակէն աւելի ներմուծենք մեր մարմնոյն մէջ և կ'ազդէ ուղղակի սրտին, արեան խողովակներուն և արեան կազմութեան վրայ, խանգարելով առաջինները և թունաւորելով վերջինը։ Ալքոլը իր վնասակար ազդեցութիւնը կը տարածէ ջղային դրութեան, թոքերուն, լեարդին, երիկամանց և մարմնոյ ամէն մէկ հիւսուածին վրայ։ Սրտին և արեան խողովակներուն վրայ առաջ բերած կարգ մը խանգարումներուն sclérose անունը կուտանք, մէկը cardio-sclérose, իսկ միւսը artério-sclérose կամ պնդերակութիւն։ Ասոր ի՛նչպէս ձեւանալը և ի՛նչ հետեւանք ունենալը հասկնալու համար հարկ է որ համառօտակի բացատրենք թէ ի՛նչ է արեան ճնշումը և ի՛նչ փոփոխութիւններու կ'ենթարկուի ան սովորաբար։

Սիրտը, այն խառնչուոր մկանը, ամէն մէկ կծկելուն, արեան հօսանք մը (մօտ 70 կրամ) կը մղէ շնչերակային դրութեան մէջ, նախ մեծ շնչերակին և հետզհետէ միւս շնչերակներուն, որոնք առաձգութեամբ օժտուած՝ դիւրաւ տեղի տալով կ'ընդլայնին. բայց անմիջապէս յետոյ շնորհիւ իրենց միջին թաղանթին մէջ պարունակած բազմաթիւ գնդերային ողորկ նեարդներուն (fibres musculaires lisses) կը կծկին, ճնշում ընելով իրենց պարունակութեան (արեան) վրայ, որ չկարենալով դէպի սիրտ խուժել, սրտի կափարիչներուն (valoules) իսկոյն գոցուելուն պատճառով, կը մղուի մարմնոյ արտաքին մասերուն մէջ, ուր աւելի մեծ ընդդիմութեան կը հանդիպի, որովհետեւ հոն արիւնը շնչերակներուն հետզհետէ բաժնուելովը և ստորաբաժնուելովը աւելի լայն մակերեւոյթի մը հետ շփման մէջ կը մտնէ, ինչ որ իր ընթացքը կը դանդաղեցնէ։ Ասիկա անհրաժեշտ պայմանն է արեան և բջիջներու մէջ կենսատու հիւթերու փոխանակութեան, որ կը կատարուի հերաձեւ անօթներու մէջ (vaisseaux capillaires)։ Սակայն շնչերակները դեռ բոլորովին չկծկած և իրենց դադարման վիճակը չառած՝ սիրտը արեան նոր հօսանք մը կը նետէ անոնց մէջ, որով անոնց կողերը միշտ կէս մը ձիգ վիճակի (état de tension) մէջ կը գտնուին. այսպէս արիւնը շարունակ ճնշման (pression) մը տակ է։ Հետեւաբար այս ճնշման ազդակները կ'ըլլան սիրտը, անօթային ընդդիմադրութիւնները (résistances vasculaires) և արեան զանգուածը։ Սիրտը գլխաւոր ազդակն է արեան ճնշման և անոր զօրութենէն ուղղակի կախում ունի ճնշման բարձրութիւնը. իսկ միւս երկուքը անոր գործունէութիւնը կանոնաւորելու սահմանուած են, շնչերակները իրենց առաձգութեամբը և երակաշարժիչ ջիղերու ազդեցութեամբը կը չափաւորեն սրտին գործունէութիւնը։ Խողովակի մը տրամագիծը պզտիկնալով, կ'աւելնան ընդդիմադրութիւնները անոր մէջ շրջող հեղուկին և հետեւաբար ճնշումը կ'աւելնայ և փոխադարձաբար։

Արեան զանգուածն ալ բաւական դեր կը խաղայ ճնշման կանոնաւորման մէջ, խողովակներուն առաձգութեան պատճառաւ. որքան խողովակները առաձգական ըլլալով կրնան այնքան աւելի տեղին պարունակել, որքան աւելի բարձր է անոր բնական ճնշումը. հետեւաբար արեան քանակին երկրորդ յաւելում մը ճնշման յաւելում առաջ կը բերէ։ Սակայն անօթներու կողերուն առաձգութիւնն ալ սահման մը ունի և երբ կամաց կամաց կ'աւելնայ ներքին ճնշումը, համեմատաբար կը նուազի կողերու ընդլայնումի կարողութիւնը մինչեւ որ շնչերակը կարծր խողովակի վիճակին մտնէ. այն պահուն արեան ուրիշ յաւելում մը ճնշումը կը սաստկացնէ, որով խողովակներուն առաձգութեան կը վնասէ և կրնայ նոյն իսկ երակը պայթիլ և յանկարծակի արիւնահոսումներու պատճառ ըլլալ։ Արեան զանգուածը իր կարեւորութիւնը մասամբ կը կորսնցնէ սակայն, զի սովորաբար երբ կողերուն ընդլայնումն ու ամփոփումը կանոնաւոր են, ջղային դրութեան բարձր հսկողութեան ներքեւ տեղի կ'ունենայ գնդերային յարմարումի երեւոյթը (phénomène d'ajustement musculaire), այնպէս որ շնորհիւ ջրաբաշխական հաւասարակշռութիւնը (équilibre hydraulique) կը վերահաստատուի։ Եթէ արեան քանակը չնճուկներու ներարկումովը կամ ուրիշ որ և է կերպով շատնայ յանկարծակի մեր մարմինը անոր աւելցուկը արտաքսելու յատուկ գործարաններ ունի իր տրամադրութեան ներքեւ, ինչպէս մորթը, թոքերը, երիկամունքը. իսկ երբ առատ արիւնահոսութեամբ մարդս քիչ ժամանակի մէջ կէս և նոյն իսկ մէկ լիտր արիւն կորսնցնէ ճնշումը կը մեղմանայ, բայց իսկոյն մէկ կողմէ արեան խողովակները կը կծկին յարմարելու իրենց մէջ գտնուած հեղուկին, միւս կողմէ մարմնոյ հիւսուածներուն մէջի հեղանիւթերը արեան հետ խառնուելով՝ շրջիլ կը սկսին, այպէս զի սրտին գործունէութիւնը չխանգարի, մինչեւ որ բնական (ջուր խմելով) կամ (չեճուկի) միջոցներով արեան զանգուածը իր սովորական վիճակին հասնի և ճնշումն ալ բարձրանայ իր կանոնաւոր աստիճանին։

Արեան ճնշումը տարիքին համեմատ կը փոխուի, պզտիկ տղուն քով ցած է և տարիքին հետ կ'աւելնայ մինչեւ խոր ծերութեան ատեն իր բարձրագոյն աստիճանին կը հասնի։ Ուրիշ շատ պատճառներ կ'ազդեն այս ճնշման վրայ. քունը և արթնութիւնը, դադարը և ֆիզիքական կամ մտաւոր զբաղմունքը, կերակուրը և հոգեկան զանազան վիճակները։ Քունի, մարմնի դադարի և զգայարանքներու անգործութեան ատեն ճնշումը կը նուազի արթնութեան և մտքի ու մարմնոյ գործունէութեան ժամանակ կ'աւելնայ։ Անօթութեան ժամանակ ճնշումը մեղմ է, կերակուրի ներմուծումէն քիչ ետքը կը բարձրանայ, յետոյ նորէն կ'իջնէ կերակուրէն երկու ժամ վերջը, երբ սկսի նիւթին ծծումը. այն ատեն արեան կը խառնուին շատ մը մարսողներ (peptones) որոնք ինչպէս գիտենք ենթաճնշիչ (hypotensifs) են (C. Colombo)(**). յետոյ կամաց կամաց կը բարձրանայ և քանի մը ժամ վերջ գերաճնշումի (hypertension) կը հասնի։ Սննդառութեան և աշխատութեան պատճառաւ արեան շրջանը օրուան մէջ պարբերական չափաւոր ելեւէջներու կ'ենթարկուի։ (Շար.)

ՏՕՔԹ. Պ. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ

(*) La pressione sanguigna nes maladi di mende. Rivista sperimentale di Freniadria. f. I-II e III-IV. 1906, Reggio Emilia.

(**) Variazioni della pressiane sanguigna Gazz. med. di Torino, 1898-1899

ԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ

ՁԵՌԱԿԱՆ ՄԵՔԵՆԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ԱՍԵՂՆԱԳՈՐԾՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

Երբ Արեւելքի սիւնակներուն մէջ ասեղնագործութեան մեր մէջ ծագման և ներկային մէջ անոր յառաջացութեան պարագաները և ջանքերը յիշատակեցի՝ անոր յառաջդիմութեանը համար սատարող դէմքերով, անշուշտ կնոջական ինքնայատուկ հպարտութիւն մը զգացին իրենց մէջ՝ մեր պռօտէօզները։ Սակայն այր արուեստագէտի մը կողմէ ներկայ խորագիրը այն տեսակ անակնկալ մը պիտի ըլլայ իրենց համար, որով այդ տարրին քան տարիէ ի վեր գոյութիւնը երբե՛ք նկատողութեան առնուած չէ։ Այս պարագան այնքա՛ն լուրջ և իրաւացի հարց մըն է, որ կ'արժէ խօսիլ անոր վրայ, որովհետեւ ամէնէն էական կէտն է ձեռական արուեստագիտութեանց ամէն ճիւղերու մէջ, ընդ որս և մեր նիւթին. և ասիկա կ'ուզէի անոր «ճարտարարուեստական»էն վերջ թողուլ, հո՛ն գտնուած պատասխանատուութիւններէն ալ օգտուելու համար։

Մեր պռօտէօզները ամէնգովելի արժանի են արուեստագէտ, երբ բաղդատենք անոնց ձեռական աշխատութիւնները մեր քաղաքի օտար հաստատութեանց արտադրութիւններուն հետ. բայց ահա՛ այս դրուատիքն է որ իրենցմէ մէկ քանին հպարտացուցած, իրենց սրտին մէջ «ես» մըն է դրած և առաւ փոխանակ արուեստական նրբութեանց խորերը թափանցել մտածելու, «կա՛յ մի մեզի պէս» ըսողներու հովիւ առած են արդէն։ Բայց յարգելի պռօտէօզներուն պէտք է սա ճշմարտութիւնը ըսեմ թէ արուեստագէտ մը կամ ուստա մը երբ գլուխը կը հակէ իր ասղանին կամ métierին վրայ և նորանոր փորձերով կը գտնէ ա՛յն կարգի միջոցներ իր ընտրած արուեստին մէջ, որուն շնորհիւ կը յաջողի աւելի յառաջ աշխատութիւններ և կենդան գործադրութիւններ, անիկա կը կարծեմ որ ամէնէն նախընտրելի արուեստագիտական յաղթանակը տարած կ'ըլլայ, ազա՛տ ամէն գծուծ հաշիւներէ և կեանքի պայքարին մէջ ալ յաղթական մնալու վախէ։

Մեծ անկեղծութեամբ և արուեստագէտի մը յատուկ բարեմտութեամբ, հարցում մը կ'ուզեմ ուղղել մեր ա՛յն պռօտէօզներուն, որոնք կրթական շրջանակին մէջ գործեցին և կը գործեն, թէ ի՛նչ հասցուցին անոնք, պռօտէօզ թէ գործաւորուհի։ Անշուշտ պիտի պատասխանեն առաջինին նկատմամբ, մինչդեռ համայնքին և գործին համար պէտք եղածը երկրորդն է։ Գիտեն անշուշտ թէ տարիներ առաջ իրենց աշխատութիւնները լաւ կը վարձատրուէին՝ մինչդեռ հիմա ո՛չ ըստ առաջնոյն, և որ աւելին է, «մրցում» ըսուած բառ մը կը շրջի գործի ասպարէզին մէջ, որ գուցէ ճանճի բզզիւնի մը պէս լսելի ըլլայ իրենց, բայց գրաւ կը դնեմ որ իրականութիւն մըն է ան։ Ճշմարտութենէ չշեղելու համար սակայն, այս անպատեհութիւնն ալ իրենց վրայէն քնջել պիտի ջանամ, քանի որ քսան տարի առաջ վարժուհիական մեթոտով մը սկսուա՛ն և նոյն դրութեամբ աշխատութիւններին ոչ-գիտակիցներու կողմէ փողաքշուելով, այնպէս ալ շարունակուեցաւ։ Այն օրերու Եւրոպ. ճաշակը որ Տիկին Մերասեէտի ճաշակին քով նսեմանալ կը կարծուէր, այսօր ականատեսի վկայութեամբ կ'ուզեմ մէջ բերել թէ շա՛տ գերազանց է հոն (ոչ թէ հոս եկած իմփրասիօնները)՝ հակառակ մեր համայնքին՝ արուեստից նկատմամբ ունեցած ընդունակութեան։ Պիտի ըսեն թէ կը քաջալերուին անոնք նիւթապէս. հակառակը չեմ պնդեր. միայն հաւատալ պէտք է թէ անոնց փրանքը, շիլինը, մարքը կամ քուրոնը մեր ղրուշին հետ հաւասար արժէքով կը ներկայանայ։

Մեր պռօտէօզներուն մէջ դաշնակահարներ ալ կը գտնուին — աներկբայ եմ, — բայց գիտեն անշուշտ թէ գոնէ երկու տարուան կանոնաւոր դասընթացքէ մը ետք՝ ուսուցիչը կը յանձնարարէ էկզերսիս մը mécanisme անունով, որ մատները ստեղնաշարին վրայ արագացնելու կը սատարէ։ Արդ՝ եթէ իրենցմէ ոմանց ծանօթ եղող գործնական երաժշտութեան մէջ գոյութիւն ունի արագաշարժութեան գործնական մէթոտ մը, բնականաբար միւս մէկ քանիին մօլութիւնը եղող հեղնութեամբ չպիտի կարդան ներկայ տողերս, համոզուելով որ անիկա ամէն ձեռական աշխատութեանց մէջ ալ գոյութիւն կրնայ ունենալ։

Ձեռական մեքենականութիւնը երեք միջոցներով կրնամ ցոյց տալ։ Ա. Գծագրութեան կանոնաւորութեամբ, Բ. Բնական յարմարութեամբ և Գ. Մէթոտիկ վարժութեամբ։ Կ'ըմբռնեն մեր պռօտէօզները թէ հասարակ ասեղնագործութիւններու նկատմամբ չէ խօսքս, որոնք ի՛նչ եղանակաւ ալ գործուին, ո՛չ պռօտէօզը բան մը հասկցած ունի, ո՛չ ալ գնողը, այլ նրբին գեղարուեստական ճիւղերուն շուրջն է որ կը դառնամ, անոնց դանդաղ արտադրութեան վիճակը դիւրացնելով, ընթացիկ և մատչելի ընծայելու համար։ Մեր պռօտէօզներէն շատեր ունակութիւն մըն ալ ունին. տեղէ մը օրինակ մը ձեռք ձգել, բարակ թուղթի վրայ օրինակել և յետոյ ընդօրինակութեան թուղթով կամ ապակիին վրայ դնելով՝ կտաւին վրայ փոխանցել զայն մատիտով։ Իսկ այս ունակութենէն զերծ եղողներ կը դիմեն ասեղնագործութեան գծագրիչի մը, ենթադրենք՝ շապիկ մը գծել տալու համար. ապահովաբար եղերքի ֆէսթօնը փայտի վրայ կոշտաբար փորուած կաղապարով մը պիտի կոխէ և յետոյ կուրծքին վրայ գտնուած տէսէնը մատիտով կամ մելանով պիտի գծէ։ Դեռ չորս հինգ տարի առաջ ես ալ այդ դրութեամբ կը գծէի, քանի որ մասնաւոր գործիք մը չունէի ձեռքս, և եթէ ունենայի ալ, անշուշտ գործածութեան եղանակը բուն վարպետէն սորված չըլլալով, միայն մեքենագործին թուղթի վրայ տուած բացատրութեամբ անկարելի էր գործածել։ Նկատողութեան առնել պէտք է թէ երբ կարի մեքենայ մը կը գնէք, քանի մը տեսակ քաբռիսներ կ'ունենայ ան և մասնաւոր պաշտօնեայ մը վաճառատան կողմէ գալով, քանի մը այցելութեամբ կը վարժեցնէ գործածութեանը, ո՛ւր կը մնայ աւելի նրբակազմ machine à piquer մը որ այնչափ անպատեհութիւններ ունի ոչ-ընտելացեալ ձեռքերու տակ։ Ասեղնագործութեան ընդհանրապէս ինքնակոչ գծագրիչները, որոնցմէ ոմանք չեն վարանիր իրենց քարթերուն վրայ «համբաւաւոր»(?) կամ «հանրածանօթ»(!) ծիծաղելի բառերն ալ կցել, որպէս թէ Մ. Անճէլօներ կամ Ռաֆայէլներ ըլլային, գոնէ այս ճիւղին վերաբերող մէկ երկու առթիւներ առատ դրամ շահած տարիներնուն մէջ մեքենային անգամ չանցուցին հո՛ն Արեւմուտքի քաղաքները գէթ այցելութիւն մը տալով ուսումնասիրել իրենց ընտրած ճիւղին զարգացման միջոցները. մենք զրկուած ենք այս կարգի արուեստական ճիւղերու ճշմարիտ մշակութենէն, մինչդեռ այլուր նոյն դրութիւնը կը գործածուի ասեղնագործութեան գծագրիչներու կողմէ։ Իրաւ է թէ machine à piquerի դրութիւնը բացի մեքենային և կնօբլասիօնի ծախքէն, բօնսիֆի, ալքօլի և բիլվէռիզաթէօրի առօրեայ ծախքեր ունենալով գնողէնքը խիստ աննշան բան մը, տարբեր կ'երեւայ — ա՛յն ալ ըմբռնումէ զուրկ եղողներու —, բայց եթէ նկատողութեան առնենք գիծերու ուղղութիւնը և կանոնաւորութիւնը, զոր մատիտը և կաղապարը չեն կրնար գոյացնել, — քանզի կտաւին և մանաւանդ քթանին թելերը կ'արգիլեն ուղղութիւնը ամէնէն վարժ ձեռքերու համար եւս —, այլեւ գիծերուն խորտուբորտութիւնը հարկ չէ ըսել որ պռօտէօզին աշխատութիւնը կ'արգիլէ, բանած ատեն շեղել ջանալով ասեղով, որով ժամավաճառութեամբ կը տուժէ գործը։ Թողունք տէսէնի պատրաստութեան ճաշակը կամ արդի պահանջումները. ատոնք արուեստագիտական խնդիրներ են բոլորովին։ Ո՛չ ոք հակառակը կը պնդէ կարծեմ, երբ ըսեմ թէ Եւրոպացիք, փորձը կատարելէ ետք՝ երբ գործիքի մը գործածութիւնը կ'ընդունին, նոր բաներու դրամ վճարելու կամ ֆանթէզիի համար չէ ան, այլ օգտակարութիւնը տեսնելով։ Ահաւասիկ այս գործիքն ալ industrie mécaniqueին գեղեցիկ արդիւնքներէն մէկն է, որ ասեղնագործութեան և ասեղնանկարչութեան կտաւի կամ մետաքսեայ կերպասի վրայ փոխանցումը կանոնի տակ դրած է, որու շնորհիւ գործաւորուհիին աշխատութիւնը դիւրացուցած է։ Պահ մը ենթադրենք որ ասեղնանկարելի սաթէն-փլիւշի կամ լինէնի վրայ մատիտով գծենք տէսէնը. բայց ի՛նչպէս ուղիղ պիտի կրնանք քաշել գիծերը, երբ կերպասը առմիւր մը, կռօն մը կամ մուառէ մը ըլլայ. ասո՛նք ալ արդիօք բանուելէ վերջ պիտի կրնանք լուալ ծուռ ու մուռ գիծերու ասեղնանկարէն դուրս մնացորդ մասերը մաքրելու համար, թողլով ձեռքին արագութիւնը արգիլելու պարագան։ Բաց ասոր machine à piquerով կրնանք ասեղնանկարին տէսէնին մէջ գիծերով ցոյց տալ ասեղի ընդհանուր ընթացքները, որ ձեռքով գծուիլ անկարելի է, եթէ փոխանակ մէկի՝ հինգ ալ վճարելու ըլլանք գծագրիչի մը. և այս կերպով փորձած եմ — և արդէն փորձուած է — որ երեք օրէն աւարտելի գործ մը յաջողած է երկու օրէն աւարտել։ Սիրով կ'ընդունիմ պռօտէօզներու կողմէ դիտողութիւններ այս ճշմարտութեան դէմ, մինչ Արեւելքի մէջ ըլլալով անոնք։

Ձեռքի արագութեան երկրորդ պարագային նկատմամբ քաղաքի մը սա կամ նա թաղին մէջ գտնուած գործաւորուհիներու բնական յարմարութիւնը անմըլխելի է։ Գրեթէ երեք տարի առաջ ասեղնանկարի մեծկակ յանձնարարութիւն մը կ'ընդունիմ օտար միջավայրէ մը, որուն հետեւանքով թաղի մը մէջ մարզած գեռահաս գործաւորուհիներէս զատ կը ստիպուիմ անցնիլ Բերայի կողմը մաքուր աշխատողներ փնտռել, անոնց մէկ քանիին նախապէս մեծախօսութենէն խաբուելով։ Բայց մեծ կ'ըլլայ զարմանքս երբ շատ ցանցառ կը գտնեմ ասեղի մաքրութիւններ, որոնք սակայն օրիորդի մը մէկ օրուան աշխատութիւնը հազիւ երկու օրէ կ'աւարտեն՝ առաջնորդութեանս ներքեւ, նոյն ատեն չձգելով իրենց բերնին պառուտախօս անէգզօթներ, իրենց անցեալ յաջողութիւնները նկարագրող։ Բայց ասոնք լռեցունել պէտք էր, որուն համար աչ-

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ —14—

ԿԱՍԹՕՆ ԼԸՌՈՒ

Լրաբերի Մը Տարօրինակ Արկածները

Դեղին Սենեակին Տռամը

Զ.

ԿԱՂՆՈՒՏԻՆ ԽՈՐԸ

Այն ատեն Ռուլթապիլ ըսաւ ինծի.

— Բարեկամս, պէտք է գիտնանք որ նախնական քննութիւնը քիչ մը աւելի առաջ տարուած է, ինչ որ մենէ ծածկեց սա գաղտնապահ մարդը՝ Պ. Մարքէ։ Ոչ միայն հասկցուած է թէ Օր. Սթանկէրսընի այդ բէվոլվէրը գործածած է ինքզինքը պաշտպանելու համար, այլ և անմիջապէս երեւան հանուած է այն զէնքը, որով մարդասպանը յարձակած է օրիորդին վրայ։ Պ. Տարզաք ինծի ըսաւ թէ այդ զէնքը ոչխարի ոսկր մըն է։ Ինչո՞ւ համար Պ. տը Մարքէ այդքան գաղտնի կը պահէ ոչխարի ոսկրը։ Անտարակոյս ոստիկանական պաշտօնեաներու հետազօտութիւնները դիւրացնելու համար։ Թերեւս հարցաքննիչ դատաւորը կ'երեւակայէ թէ այդ ոսկրին տէրը կը գտնուի այն մարդոց քով, որոնք ծանօթ են Բարիզի գողերու ընկերակցութեան մէջ, օգտուելու համար այդ զէնքէն, բնութեան ստեղծած զէնքերուն ամէնէն սոսկալին։ Միթէ կարելի՞ է հասկնալ թէ ի՛նչ կ'անցնի կը դառնայ հարցաքննիչ դատաւորի մը ուղեղին մէջ, յարեց Ռուլթապիլ հեգնութեամբ մը։

— Ուրեմն Դեղին Սենեակին մէջ ոչխարի ոսկր մը գտա՞ծ են, հարցուցի։

— Այո՛, մահճակալէն առջեւ, յարեց Ռուլթապիլ։ Բայց, կ'աղաչեմ, ատոր վրայ մի՛ խօսիք բնաւ։ Պ. Մարքէ խնդրեց որ գաղտնի մնայ (Բազուկի շարժում մը ըրի)։ Ոչխարի խոշոր ոսկր մըն է, որուն գլուխը, կամ լաւ եւս է ըսել, ոսկրազօդը արիւնաթաթաւ եղած է Օր. Սթանկէրսընի սաստիկ վէրքէն։ Ոչխարի հին ոսկր մըն է, որ արդէն իսկ քանի մը ոճիրներու պատճառ եղած է, երեւոյթէն դատելով։ Այսպէս կը խորհի Պ. Մարքէ, որ Բարիզ փոխադրել տուած է զայն, Թաղապետական լապորաթուարը, տարրալուծելու համար։ Հարցաքննիչ դատաւորը ո՛չ միայն թարմ արիւնի հետքեր կը նշմարէ այդ ոսկրին վրայ, այլ և չորցած արիւնի և հին ոճիրներու նշաններ կը կարծէ գտնել։

— Վարժ մարդասպանի մը ձեռքին մէջ ոչխարի ոսկր մը սոսկալի զէնք մըն է, աւելի օգտակար ու ապահով քան ծանր մուրճ մը, ըսաւ Ռուլթապիլ։

— Թշուառականը ապացուցած է այդ բանը, յարեց Պ. Տարզաք ցաւագին շեշտով մը։ Այդ ոսկրով ահռելի հարուած մը տրուած է Օր. Սթանկէրսընի ճակատին։ Ոչխարի ոսկրին ձեւը կատարելապէս կը պատշաճի վէրքին։ Իմ կարծիքովս, այդ վէրքը մահացու պիտի ըլլար՝ եթէ երբեք մարդասպանը կանգ առած չըլլար իր հարուածին մէջ՝ Օր. Սթանկէրսընի գործածած բէվոլվէրին պատճառաւ։ Ձեռքէն վիրաւորուած, ոսկրը ձգելով խոյս տուած ըլլալու է ան։ Դժբախտաբար, ոչխարի ոսկրին հարուածը պարապ չէր գացած, և Օր. Սթանկէրսըն կէս մը թմրած փռուած էր, խեղդուելու փորձէն ազատելէ յետոյ։ Եթէ երբեք Օր. Սթանկէրսըն յաջողած ըլլար մարդը վիրաւորել բէվոլվէրի առաջին հարուածով, անշուշտ ոչխարի ոսկրին հարուածէն զերծ պիտի մնար... Անտարակոյս շատ ուշ ձեռք առած ըլլալու է հրացանը. յետոյ, մղուած պայքարի միջոցին, առաջին հարուածը չեղելով գացած մխուած է ձեղունին մէջ. երկրորդ հարուածին միայն վիրաւորուած է չարագործը...

Այս խօսքերէն յետոյ Պ. Տարզաք պարմին դուռը բաղխեց։ Պէ՞տք կայ խոստովանիլ թէ ո՛րքան անհամբերութեամբ կը սպասէի այս վայրէն ներս մտնելու։ Կը դողայի, և հակառակ ոչխարի ոսկրին պատմութեան ընծայած մեծ շահագրգռութեան, անհամբեր շարժումներ կ'ընէի, տեսնելով որ խօսակցութիւնը կ'երկարէր ու պարմին դուռը չէր բացուեր։ Վերջապէս բացուեցաւ։ Սեմին վրայ մարդ մը կար՝ որուն հայր Ժաքն ըլլալը ճանչցայ։ Վաթսուն տարու կ'երեւար։ Երկար ճերմակ մօրուք մը ունէր, սպիտակ մազեր՝ որոնց վրայ դրուած էր պասքեան գդակ մը։ Շագանակագոյն թաւիշէ մաշած ըզգեստ մը և սանդալներ կը կրէր. դժգոհ դէմքով մարդ մըն էր, որ պայծառացաւ, Պ. Ռօպէր Տարզաքը տեսնելուն պէս։

— Բարեկամներ են, ըսաւ մեր առաջնորդը։ Հայր Ժաք, պարմին մէջ մարդ կա՞յ։

— Պարոն Ռօպէր, չեմ կրնար ո՛չ մէկը ներս ընդունիլ, բայց տրուած հրամանը ձեզի համար չէ անշուշտ։ Եւ ինչո՞ւ համար այնպէս չըլլայ։ Դատական մարդիկը ամէն ինչ տեսան և բաւական տեղեկագիրներ պատրաստեցին...

— Պարոն Ժաք, ներողութիւն, հարցում մը ընեմ ամէն բանէ առաջ, ըսաւ Ռուլթապիլ։

— Ըսէ՛ք, և եթէ կարենամ՝ պատասխանը կուտամ...

— Ձեր տիրուհին, այդ իրիկուն, մազերը վարսակալի ձեւո՞վ յարդարած էր ճակտին վրայ։

— Ո՛չ, պարոնիկս, իմ տիրուհիս երբեք այդ ձեւով չէ յարդարած իր մազերը, ո՛չ այդ իրիկուն և ո՛չ ուրիշ օրեր։ Ոճրին գիշերն ալ մազերը վեր առած էր, իր գեղեցիկ ճակատը ցոյց տալով, որ նորածին աղջկան պէս պայծառ է...

Ռուլթապիլ քրթմնջիւններ արձակեց և սկսաւ դուռը քննել։ Ինքնաշարժ փականքը աչքէ անցուց, ու վերահասու եղաւ թէ այդ դուռը չէր կրնար բաց մնալ և թէ բանալիի մը պէտք կար՝ զայն բանալու համար։ Յետոյ անդաստակ մտանք, որ բաւական ընդարձակ ու լուսաւոր էր, քառակուսի կարմիր քարերով յատակուած։

— Ահաւասիկ այն պատուհանը, ուրկէ խոյս տուած է մարդասպանը, ըսաւ Ռուլթապիլ։

— Պարո՛ն, դիւրին է այդպէս ըսելը։ Բայց եթէ ատկէ փախած ըլլար՝ ապահովաբար պիտի տեսնէինք։ Փա՛ռք Աստուծոյ, կոյր չենք, ո՛չ Պ. Սթանկէրսըն, ո՛չ ես, և ոչ ալ դռնապանները՝ որոնք բանտարկուած են հիմա։ Ինչո՞ւ համար զիս ալ չբանտարկեն բէվոլվէրիս պատճառաւ։

Ռուլթապիլ պատուհանները բացած, փեղկերը աչքէ կ'անցընէր։

— Ոճրագործութեան պահուն գո՞ց էին անոնք։

— Երկաթէ մղլակով և ներսէն, յարեց հայր Ժաք։ Ապահով եմ թէ մարդասպանը անոնց մէջէն չէ կրցած անցնիլ...

— Արիւնի հետքեր կա՞ն...

— Այո՛, դուրսի քարին վրայ... Բայց ի՞նչի արիւն...

— Ա՛հ, ճամբուն վրայ ոտքի հետքեր կը տեսնուին. հողը շատ թրջած էր... Հիմա կը քննենք...

— Անմիտ խօսքեր են ատոնք, ընդմիջեց հայր Ժաք։ Մարդասպանը հոսկէ չէ անցած...

— Շա՛տ լաւ, ո՞ւրկէ անցած է ուրեմն...

— Ես գիտե՞մ...

Ռուլթապիլ ամէն ինչ կը տեսնէր, և ամէն բանի հետաքրքրութիւն ունէր։ Ծունկի եկաւ և արագօրէն աչքէ անցուց անդաստակին սալաւորուած քարերը։ Հայր Ժաք կը շարունակէր.

— Ա՛հ, պարոնիկս, բան մը չպիտի կրնաք գտնել։ Անոնք ալ բան մը չգտան։ Մնաց որ շատ աղտոտ է չորսդին։ Շատ մը մարդիկ ներս մտան։ Չեն ուզեր որ գետինը մաքրեմ... Բայց ոճրին օրը առատ ջուրով մաքրած էի ես, հայր Ժաք... Եթէ երբեք չարագործը հոնկէ անցած ըլլար՝ պիտի նշմարուէր. իր կօշիկներուն հետքը կը տեսնուէր օրիորդին սենեակին մէջ...

(Շարունակելի)

խառնած մանր առարկաներ կը տանէի իրենց ցոյց տալ որքան ժամանակի մէջ արտադրուած ըլլալը յիշեցնելով իրենց։ Double-face ասկեթիլ ասեղնագործութեան մասնագէտ դիտող կին մը, անգամ մը գործաւորուհիի անբաւականութենէն նեղուելով, կը ստիպուէր Բերայէն երեք չորս օրիորդներու դիմել, ինչպէս կ'ըլլայ ձեռքի արագութեան մրցում մը կը բացուէր իրենց մէջ եւ Բերայի օրիորդ մը եւ Պոլսոյ կողմէ Թաղեցի մը նոյն կարկասին վրայ կ'ուզեն փորձել իրենց մեքենականութիւնը, հաւասար երկայնութեամբ ասկեթիլ անցընելով ասեղնաբար։ Մինչդեռ Բերացուհին իր մէկ թելը աւարտելու վրայ էր, Պոլսեցի կինը երկուքուկէս նոյն չափով թելեր լափած էր, անհամեմատ գործի մաքրութեամբ եւ սա իրականութիւն մըն է։ Օրթագիւղի մէջ կը ճանչնամ ա՛յն կարգի qonsolik եւ երկրորդ կարգի ճերմակ աշխատող գործաւորուհիներ, որոնց հասունցած աշակերտուհիներն ալ իրենց դիւրաշարժ ձեռքով հիացումս գրաւած են։

Անցեալները տիկին մը ինծի հիացումով կը պատմէր, մեր քաղաքի օտար հաստատութեան մը մէջ ուսած օրիորդի մը ձեռակերտը եղող ասեղնանկարի մը նկատմամբ «Ծայրայեղ Նրբին» անուանելով զայն։ Ահա՛ հոս է ամէնէն թիւր ըմբռնումը «Նրբութեան» տեսակէտին համար։ Նա ալ իմ կողմէս հետաքրքրուելով քննած եմ օտար մայրապետներու ճերմակ կամ երանգաւոր գործերը, որոնց մէջ մաքուր ասեղներ նշմարելով հանդերձ, գտած եմ այն կարգի exécutionի սխալներ, որոնց չափ մեր պroskoqներն ալ ասեղնանկարը կրնան փորձել եւ այդչափ յաջողութիւն ձեռք բերել... եւ արդէն ոմանք կը փորձեն ալ։ Ասոր գործնական բացատրութիւնը սապէս կրնամ տալ։ Մօտ ժամանակներու մէջ անգլիացի պատկերահան մը ֆրանսական արդի նկարչութիւնը «այլասերած» անուանած էր, որուն Ֆրանսացիք ցասմամբ պատասխանեցին կարծեմ եւ իրաւունք ալ ունին, քանի որ Նրբութիւնը այսօր տարբեր իմաստով ըմբռնուած են անոնք։ Մեզմէ ոմանք անշուշտ Լուվրի section de peintureի ընդարձակ սրահները մտած են, նկարչական հրաշակերտներ դիտելու։ Եթէ անոնցմէ ամէնէն հին դիմանկարները դիտենք, պիտի տեսնենք որ աչքերու վրի արտեւանունքները կարծես դուրս ցցուած եւ աչքին ընդհանուր կազմը նուշի մը ձեւը առած է, եւ մէկ դէմքէն միւսը այնքան քիչ տարբերութիւն կայ որ, մարդ կը շուարի թէ «նոյն անձին ուրի՞շ դիրքով մէկ պատկերն է արդեօք»։ Ցեղոյ տակաւ նկարչութիւնը կատարելագործուելով ա՛յն աստիճան նրբութեանց հասած է, որ ի բաց առեալ ամիսներու կամ թերեւս տարիներու աշխատութիւններ ըլլալէ, եթէ հեռուէն դիտենք, երբեմն անհրապոյր եւ տափակ գործեր ալ կը գտնենք անոնց մէջ, այլ միայն մօտէն դիտելով կը զգանք անոնց կատարելութիւնը։ Իսկ արդի նկարչութեան մէջ մաք երանգներու գործածութենէն զատ, Ֆրանսացիք ա՛յն աստիճան արագ արտադրութեամբ կատարելութեան տարած են որ եթէ մօտէն դիտուի անկարելի է արուեստին որպիսութիւնը ըմբռնելով վճիռ մը տալ, իսկ եթէ պատշաճ մամբ հեռուէն աչքի զարնուի, կրնայ մարդ յանկարծ յափշտակուիլ, ամէն մանրամասնութիւն, յստակութիւն, հեռանկար եւ մերձանկար միանգամայն պարզուելով տնոր մէջ եւ ահա ա՛յդ է արդի արուեստը ամէն ձեռական աշխատութեանց համար։ Ուստի՝ ֆրանսական ասեղնանկարն ալ նոյն կաղապարին վրայ ձուլուած է, միայն մերձանկարի մը երեւոյթով, մօտէն եւ հեռուէն նոյն էֆէքով տեսանելի, եւ այս կերպով է որ կրցած են ձեռական ճարտարարուեստի ճամբուն մէջ դնել զայն։ Հետեւապէս conventներէ արդի ոճով գործաւորուհի փնտռել անհեթեթ է։

Վերոյիշեալ գծագրութեան անհրաժեշտ պայմաններէն զատ, գործաւորուհին պէտք է այն տեսակ թելի շարժում մը ունենայ, որ միայն նախաբազուկը գործէ, արմուկը միայն կարկասին հաստ թելին վրայ յենլով, եւ երբ ասեղը կը մխէ դէպի վար, տակը գտնուած ձախ ձեռքով փոխանակ թելը ամբողջութեամբ վար քաշելու, պէտք է գիծին միւս կողմէն վեր հանել ասեղը, եւ միայն վրան գտնուած աջ ձեռքը նետէ մը ունենայ։ Այս կերպով գործաւորուհին բաւական ժամանակ կրնայ շահիլ, կարճ միջոցի մէջ վարժութիւն ընելով։ Գրով բացատրելի նախնական կէտերը միայն ասոնք ըլլալով, boqiuhoնի եւ ասեղի համաչափութեան ընթացքներու վարժութիւնները կը վերապահեմ գործնական փորձերու, որոնք մէկ երկու տարուան ականակներու համար քիչ անգամ կրնան կիրարկուիլ, բայց անկից վերջ ընդհանրապէս։

Ուստի՝ այս գործերով հետաքրքրուող եւ անոնցմէ արդիւնք ստանալ կրթական մարմինները, որոնք կը փափաքին արուեստանոցներ հաստատել եւ կազմակերպել, աշակերտուհիներու միայն բարա՛կ բարա՛կ արուեստներ սորվեցնելով՝ մօտեցած չեն կրնար ըլլալ իրենց նպատակին։ Պէտք է գործին դիւրաշարժ qorduin-ruiphն պատրաստել, որով պիտի արտադրուի յանձնարարութիւն մը արագ եւ մաքուր։ Հակառակ պարագային՝ կրնայ անունը գոյութիւն ունենալ, բայց ոչ իրականութիւնը։

ԳՐԻԳՈՐ Կ. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ
Ասեղնագործ-Գծագրիչ

ԱՌՈՂՋԻՆ ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Ականջի հիւանդութիւն ունեցողները կարելի եղածին չափ զգոյշ ըլլալու են ջերմութեան յանկարծակի փոփոխութեան ենթարկուելէ։ Օդի սաստիկ փոփոխութիւնն ալ շատ կ'ազդէ իրենց վրայ։ Այս տեսակ հիւանդները լաւ կը լսեն երբ օդը տաք ու չոր է. եւ ընդհակառակն՝ երբ օդը պաղ ու խոնաւ է։ Հոգ տանելու են որ գլխատնին տաք պահող ըլլայ եւ ոտքերնին ալ տաք ու չոր մնայ։ Փորձառութեամբ հաստատուած է որ ականջի հիւանդութիւն ունեցողները իրենց ականջներուն մէջ տեսակ մը շշիւն կամ բզզում կը զգան, եթէ ոտքերնին պաղ ըլլայ։ Ցուրտէ թմրկուած չեն կատարելապէս, պէտք է հեռի միան պաղ լոգանքէ։ Ապաքինումէն ետքն ալ պէտք է որ ձեթի մէջ թաթխուած բամպակով խցեն ականջնին, գլուխնին լուացած կամ ջուրի մէջ խօթած՝ ատեննին։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՎԻԼՀԷԼՄ ԿԱՅՍԵՐ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Թայմզ կը հրատարակէ Վիլհէլմ կայսեր կողմէ ամբողջ Եւրոպայի ծանօթ դիւանագէտի մը եղած յայտարարութիւնները։ Թայմզ կ'ըսէ թէ որոշած է մէկ քանի կարեւոր մասերը միայն հրատարակել վերապահուելով, վասն զի այդ յայտարարութիւնները իրեն հաղորդող Մանչէսդըրի Տէյլի Տիսբէյչ կ'ապահովցնէ թէ Գերմանիոյ դեսպանը զայնս, հիմնական իրենց հրատարակուած ձեւին մէջ, Վիլհէլմ կայսեր ներկայացուցեր է եւ թէ յետոյ վերադարձուցեր են՝ կապար գրիչով մէկ քանի փոփոխութիւններով եւ հրատարակութիւնը արտօնելով։ Վիլհէլմ կայսրը ըսեր է.

«Գերմանիոյ ազգային վիճակը կը պահանջէ զօրաւոր նաւատորմի մը պահպանումը։ Անհրաժեշտ պէտք ունինք նոր շահաստաններ ապահովելու մեր ճարտարագործութեանց։ Որովհետեւ այդ նոր շահաստանները ընծայելիք երկիրներուն մէջ, մեծ մասամբ, կէս-քաղաքակիրթ ժողովուրդներ կը բնակին, կ'ուզենք մեր զօրութիւնը ցոյց տալ անոնց։ Նոր մարտանաւեր միլիոններ պիտի բերեն մեր վաճառականութեան. վասն զի այդ պարագային մէջ մեր հիմնական ունեցածէն շատ աւելի նպաստաւոր պայմաններ ձեռք պիտի բերենք։ Եւ սակայն մեր գաղթավայրերուն պէտք ունինք՝ մեր միշտ յորդահոսն ժողովուրդին համար, եթէ չենք ուզեր կորսնցնել մեր քաղաքացիներուն միլիոնները։ Եւրոպայի մէջ չկայ երկիր մը զոր կարենանք ձեռք անցընել՝ առանց ինքզինքնուս վնասելու։ Հիւսիսէն սկսինք. սքանտինավեան երկիրները խիստ գեղեցիկ են, իրաւ է, սակայն շատ աղքատ են, որով մեզի համար հրապուրիչ բան մը չունին։ Բնականաբար բնակիչները մեծապէս օժտուած են գերմանական հին յատկութիւններով, զօրութեամբ եւ հաստատամտութեամբ, սակայն այդ պարագան աւելի պիտի դժուարացնէ զանոնք քաղաքական ու ազգային տեսակէտով մեզի յարմարցնելու գործը։ Հոլանտայի ժողովուրդն ալ իբրեւ ազգային նկարագիր միեւնոյն հաստատամտութիւնը ցոյց կուտայ։ Զուիցերիա մեր ուզածին չափ շահաւոր կերպով կը ծառայէ իբրեւ արգելակ Պետութիւն (էթա թանփոն)։ Կարելի է ըսել որ Զուիցերիա եթէ գոյութիւն չունենար, պէտք էր ստեղծել։ Ռուսիա՞։ Բոլորովին իրաւ է որ Պալթիկի նահանգները գերմանական եղած են, բայց հիմակ այնպէս չեն։ Այդ նահանգաց ռուսականացումը ամէն օր առաջ կը տարուի, եւ սխալ մը պիտի գործէինք, կարծելով որ այդ տեղերը դիւրաւ պիտի ընդունէինք։ Ասկէ զատ, նոյն իսկ եթէ կարենայինք ձեռք անցընել Պալթիկի նահանգները, այդ պարագան մեզի համար տեւական կերպով դժուարին վիճակ մը առաջ պիտի բերէր։ Մեր արեւելեան սահմաններուն տարածումը հիմակուընէ շատ աւելի ռազմագիտական աննպաստ կացութեան մը մէջ պիտի գտնուէինք։ Մեր դիրքը Ռուսիոյ հանդէպ՝ անպաշտպանելի պիտի ըլլար։ Ասկէ զատ Ռուսիան մեր միայնակ ու աննշան թշնամին պիտի ընէինք։ Պիտի հարկադրուէինք յաղթելու Ռուսիոյ, որ հաւանօրէն մեզի դէմ պիտի գործածէր զինուորական այն միջոցները որոնց դիմեց 1812ին Նաբոլէոնի դէմ։ Ոչ. բնաւ միտքերնուս պիտի չանցընէինք այդ տեսակ երկրակալութիւն մը։ Ռուսիոյ պէտք ունինք եւ Ռուսիա ալ Գերմանիոյ պէտք ունի։»

Անգլեւգերման յարաբերութեանց ակնարկութիւն ընելով, Վիլհէլմ կայսրը ագնուաբար շեշտերով յայտարարեց.

«Գոհ եմ տեսնելով որ այդ երկու երկիրներուն լրագրաց մէջ վէճը աւարտեցաւ։ Անգլիոյ ձեռքէն բան մը առնել չենք ուզեր եւ Անգլիա չի կրնար եւ նոյն իսկ չի բաղձար մեր ձեռքէն բան մը առնել։ Ատոր համար է որ Անգլիա ու Գերմանիա ամէն կերպով պատճառներ ունին յառաջընթաց ըլլալու եւ իրարու օգնելու, ո՛րքան ատեն որ կենսական շահեր կառավարութիւնները չհարկադրեն վէճի բռնուելու։ Ո՞րն է այն վէճը որ պիտի կրնայ երեւան գալ Անգլիոյ ու Գերմանիոյ միջեւ եւ որ պիտի չկրնայ բարեկամաբար կարգադրուիլ։ Առանց նկատողութեան առնելու Գերմանիան Անգլիոյ միացնող ազգակցական հաւաքական կապերը, մեր շահը կը պահանջէ որ Անգլիա զօրաւոր ըլլայ։ Շուտով պիտի զգանք Անգլիոյ տկարացման հետեւանքները։ Գերման այն պետական մարդը որ Անգլիոյ հետ պատերազմ պիտի մղէ՝ կարելի է այդ տէրութենէն փոքր գաղթավայր մը ձեռք բերելու նպատակով — եւ այդ միայն յուսալի է նոյն իսկ յաղթութեան պարագային — արժանի պիտի չըլլայ Պետութեան գործերը վարելու։ Ո՛չ. ո՛չ. այդ տեսակ բանի մը բնաւ փափաքող չենք. մեր միակ ուզածը խաղաղութիւնն է, միշտ խաղաղութիւնը, որպէս զի ապահովենք մեր վաճառականութեան եւ ճարտարագործութեան յառաջդիմութիւնները, ինչպէս նաեւ մտաւորական յառաջդիմութիւնները գերման ազգին։»

ՖՐԱՆՍԱ

Բարիզէն կը գրեն վիեննական Թերթերուն թէ ավդերոյն խորհրդարանական շրջանակներուն մէջ հաւանական չեն նկատեր որ Սէրսան. Ժողովին մէջ արտաքին գործոց Նախարարութեան եւլմատցոյցին վիճաբանութիւնը երկար բանավէճերու պատճառ ըլլայ։ Ալճէզիրասի Դեսպանախորհուրդին որոշմանց հետեւանքներուն գալով, արտաքին գործոց Նախարար Պ. Բիշոն անշուշտ դեռ պիտի չկրնայ լրացուցիչ յայտարարութիւններ ընել ասկէ առաջ ըսածներուն համար՝ նոյն խնդրոյն մէջ Ֆրանսայի ընթացքին նկատմամբ։

—Շան-զ'Էլիզէի Կռան Բալէին մէջ մեծամեծ պատրաստութիւններ կը տեսնուին՝ Ֆրանսայի հարաւային նահանգներուն ողողումներէն վնասուողներուն ի նպաստ տրուելիք հանդէսին համար։ Մեծ սրահը տունկերով եւ Սէն-Կօպէնի բազմաթիւ հայելիներով պիտի զարդարուի, որոնց մէջ ցոլացող ելեկտրական լոյսերը հմայիչ տեսարան մը պիտի պարզեն։ Օթեակներ ալ պատրաստուած են, որոնց իւրաքանչիւրը 250 ֆր.ի պիտի վարձուի։ Նախագահ Պ. Ֆալիէռ 9000 ֆր.ի օթեակ մը վարձեց. նախարարապետ Պ. Քլէմանսօ, Վիլանիմէր մեծ դուքը եւ ուրիշներ ալ օթեակներ վարձեցին։ Վարկի մեծ հաստատութիւնները, թատրոնները, մեծ գոհարավաճառները եւն. զանազան առարկաներ ղրկած են՝ կազմակերպուելիք «Թոմպոլա»ին համար։ Զինուորական նուագախումբեր պիտի նուագեն. երկու թատերախումբեր շինուած են սրահին մէկմէկ ծայրերը։ Բարիզի ամէնէն առաջնակարգ արուեստագէտները, երգասացներ, պարուհիներ, դերասաններ, երգչուհիներ մեծ փայլ մը պիտի տան այդ հանդէսին։

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ ԵՒ ՃԱՊՈՆ

Նիւ-Եորքէն Բարիզի Թերթի մը ուղղուած հեռագիր մը կ'ըսէ. — «Ուաշինկթընէն առնուած հեռագիրներու նայելով, ճափոնական դեսպան Պ. Աօքիի ետ կոչուելուն վրայ շատ կը խօսուի Ուաշինկթընի կառավարական եւ դիւանագիտական շրջանակներուն մէջ։ Ճափոնի դեսպանատան պաշտօնական յայտարարութեան, թէ Պ. Աօքի Թոքիօ կոչուած է միայն իր կառավարութեան բերանացի տեղեկութիւններ տալու ամերիկեան զգացմանց եւ դէպ ի Մ. Նահանգները ճափոնական գաղթականութեան խնդրոյն վրայ, շատ հաւատացող չկայ։ Ընդհանուր կերպով սա կարծիքը կը տիրէ թէ Պ. Աօքի վերջնականապէս ետ կոչուած է, վասն զի Ուաշինկթըն գտնուած միջոցին ճափոնական տեսակէտով շատ խաղաղասէր եւ բարեկամական զգացումներ ցոյց տուած է Մ. Նահանգաց նկատմամբ եւ հետեւաբար չէ կրցած պէտք եղած ազդուութեամբ այժ տալ ճափոնական վերջին պահանջումներուն։ Ինչ որ ալ ըլլայ, Պ. Աօքիի ետ կոչուիլը այս միջոցիս, երբ ամերիկեան նաւատորմը դէպ ի Խաղաղական ծովը կ'ելլէ, անպատեհ կը նկատուի. նաեւ թէ աւելի պիտի արծարծէ վերջերս եղած այն զրոյցները, որոնց համաձայն Ուաշինկթընի ու Թոքիոյի կառավարութեանց յարաբերութիւնները մեծապէս ձգտեալ են։»

ՇԱՔԱՐԻ ՊԱՅՄԱՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ

Պրիւքսէլէն հեռագրեալ կը գրէ Թանի թղթակիցը. — «Շաքարի միութեան յանձնաժողովը երեքշաբթի օրը բոլորովին աւարտեց իր աշխատութիւնները եւ, ինչպէս հաւանական կ'երեւար անցեալ շաբթուան կարծիքներու փոխանակութենէն, ուխտեցեալ սահմանել համաձայնութեան մը հիմերը։ Միաձայնութեամբ ընդունուած եզրակացութիւնները կը սահմանեն քանակութիւնը այն շաքարին զոր Ռուսիա, մասնաւոր պայմաններու մէջ գտնուելուն հետեւանքովը, կրնայ մտցնել միջազգային հրապարակին վրայ։ Ուրեմն սկզբունքով ընդունուած են Ռուսիոյ պահանջումները, սակայն այն չափով որ ատոնք համապատասխանեն պայմանադիր միւս տէրութեանց շահերուն։ Ռուսական պատուիրակները խիստ հաշտարար վերջնական հրահանգներ ստացած ըլլալով այդ համաձայնութիւնը կարելի եղաւ։ Համաձայնութեան ճշգրիտ հիմերը զանազան կառավարութեանց կողմէ վաւերացուելէն ետքը միայն պիտի հրատարակուին։»

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ

ՊԱՇՏՕՆ.— Արտաքին թղթակցութեանց քարտուղարի օգնական անուանուեցաւ Բարիզի օսմ. դեսպանատան առաջին քարտուղարներէն Րէֆիգ պէյ։

— Աֆրիկեան Տրիպոլսոյ նահանգին մէքթուպճի անուանուեցաւ Պասրայի նահանգին մէքթուպճի Ֆուատ էֆ.։

— Թէհրանի օսմ. դեսպանատան երկրորդ քարտուղար անուանուեցաւ արտաքին գործոց նախարարութեան թղթակցութեանց դիւանին քարտուղարներէն Շէքէֆէթին պէյ։

— Սաքըզի կառավարիչի օգնական անուանուեցաւ Կայս. Միլքիէ վարժարանին շրջանաւարտ եւ Հաֆիզ գաւառակին նախորդ գայմագամ Տիմիդրի էֆ.։

ԱՍՏԻՃԱՆ.— Սանիէի աստիճան տրուեցաւ հեռագրական ու թղթատարական վերատեսչութեան իրաւագէտ խորհրդականի դիւանին առաջին քարտուղարու փաստաբան Ինամ էֆ.ի։ Սալիսէի աստիճան՝ Սելանիկի մաքսատան ուղեւորներու սալոնին Տնօրէն Ալի պէյի եւ Միտիս գաւառակին գայմագամ Նաժի էֆ.ի։

ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ.— Երրորդ կարգի Մէճիտիէ պատուանշան տրուեցաւ Շէյխիւլ-Իսլամի Դրան թղթակցութեանց դիւանին քարտուղարներէն Թալըչճըզատէ Իհսան էֆ.ի։ Չորրորդ կարգի Օսմանիէ՝ Պէյլիքճիզի ստորականութեան առաջին գամիզերներէն Մուսթաֆա էֆ.ի։ Չորրորդ կարգի Օսմանիէ՝ Կ. Պոլսոյ ռուսական դեսպանատան քարտուղարներէն Կոկարին իշխանին, Պրուսայի ռուսական դեր-հիւպատոս Պ. Թալուսոյի եւ Երուսաղէմի ռուսական ընդհանուր հիւպատոսարանին Թարգման Պ. Ֆանովիչին։

— Լիաքաթի ոսկի շքանշան՝ Մուշի գաւառին կառավարիչ Սաֆվէթ փաշային։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՕՏԱՐ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ.— Ֆրանսայի կառավարութիւնը Պատւոյ Լէգէոնի հինգերորդ կարգը տուաւ Մանիսայի կառավարիչ Մէհմէտ Կալիպ պէյի եւ չորրորդ կարգը՝ Այտընի նահանգին արտաքին յարաբերութեանց տեսուչ Ֆուատ պէյի ու ոստիկանութեան Տնօրէն Մազհար պէյի։ Կայս. Իրատէ մը արտօնեց այդ պատուանշաններուն ընդունելութիւնը եւ գործածութիւնը։

ԱՐՁԱԿՈՒԱԾ զինուորներէ մաս մըն ալ երէկ իրենց ծննդավայրերը ուղեւորեցան Մախսուսէի Թաիֆ շոգենաւով, որ երէկ իրիկուն ճամբայ ելաւ դէպ ի Սեւ ծով։ Այդ զինուորները ստացան իրենց թոշակները։ Կայս. մաբեյնական Թիկնապահ Ֆերիգ Մէհմէտ փաշա շոգենաւ երթալով վեհ. Սուլթանին կայս. բարեւները հաղորդեց զինուորներուն, որոնք «Բատիշահըմ չօք եաշա» գոչեցին։ Կայս. թիկնապահ մը եւ բժիշկներ ու դեղագործներ կը գտնուէին շոգենաւին մէջ՝ զինուորներուն հանգստութեանը հոգ տանելու համար։

ՍԱԱՏԷՏՏԻՆ ՓԱՇԱ.— Վեհ. Սուլթանը իմանալով որ կայս. աւագ Թիկնապահ եւ Կ. Պոլսոյ կեդրոնին ու Ա. զօրաբաժնին հրամանատար միւշիր Սաատէտտին փաշա հիւանդ է, բարեհաճեցաւ հրամայել որ աղոց յառաջ Համիտիէ հիւանդանոցին բժիշկներէն Պիր պէյի միջոցաւ դարմանուի։

ՍՈՒԼԹԱՆԻԷ ՎԱՐԺԱՐԱՆԸ.—Կայս. Իրատէ մը հրամայուած ըլլալով որ Սուլթանիէ վարժարանին նոր շէնքը ամէն կերպով հաստատուն եւ ճարտարապետական կանոններու համաձայն եղանակով մը շինուի, շինութեան յանձնաժողովը տանիքին շինութեանց համար մասնագէտներու ծրագիրներ պատրաստել տուած եւ ատոնց մէկը ընդունած ըլլալով, նուազուրդի դրած է։

ՀԱՅՏԱՐ ՓԱՇԱՅԻ կայարանին կառուցումը երբ աւարտի, շոգենաւին նաւամատոյցը հիմակուան տեղէն աւելի վար պիտի փոխադրուի եւ նաւամատոյցէն մինչեւ կայարան տանող ճամբուն վրան ծածկուած պիտի ըլլայ։ Հայտար Փաշայէն մինչեւ Բէնտիք երկրորդ գիծ մը շինուելուն հետեւանքով, Հայտար Փաշայի երկաթուղիէն անցքը բարձր կամուրջէ մը պիտի վերածուի։ Ընկերութիւնը հարկ եղած յատակագիծերը պատրաստելով ձեռնհաս պաշտօնարանին մատոյց, որ քննութեան առած է զայն։

ՀՌՈՄԻ օսմ. դեսպանատան խորհրդական Ֆուատ Հիքմէթ պէյ, որ արձակուրդով Կ. Պոլիս կը գտնուէր, երէկ իրիկուն իր պաշտօնատեղին վերադարձաւ։

ԿԱԼՈՒԱԾԱԿԱՆ ՏՈՒՐՔԵՐԸ.—Քաղաքապետութիւնը նկատելով որ կալուածական տուրքերու հաւաքիչներուն թիւը անբաւական է, որով գանձումները պէտք եղածին պէս չեն կատարուիր, գրեց ձեռնհաս պաշտօնարանին՝ աւելցնել այդ հաւաքիչներուն թիւը։

ՕՍՄ. ԾՈՎԵԶԵՐԵԱՑ ջուրերը երթեւեկող օտար շոգենաւերու երթեւեկութեան եղանակին նկատմամբ քննութիւն կատարելու պաշտօն ունեցող յանձնաժողովը շաբաթ օրն ալ գումարուեցաւ Պետական Խորհուրդին նախագահ Հասան Ֆէհմի փաշայի նախագահութեամբ։ Նաւահանգիստի վերատեսչութեան առաջին քարտուղար Ալի Մահիր պէյ ալ նոյն յանձնաժողովին անդամ կարգուած ըլլալով ներկայ գտնուեցաւ։

ՕՍՄ. ՆԱՒԱՏՈՐՄԸ. — Օսմ. կառավարութեան հաշուոյն Ֆրանսայի մէջ շինուած Այնթապ, Պաֆրա ու Մալաթիա թնդանօթակիրները ուրբաթ օրը Պիզերդայի նաւահանգիստը ժամներ են։

ՎԻԵՆՆԱՅԻ օսմ. դեսպանատան խորհրդական Մուսթաֆա Ասըմ պէյի տիկինը մեռեր է։

ՍԵԼԱՆԻԿԻ մէջ Շիրքէթի Խայրիէի Համիտիէի գործառնութիւնները աւելի եւս կանոնաւորուած են եւ Սելանիկի նաւահանգիստին մէջ երթեւեկող փոքր շոգենաւերուն ժամանակացոյցը եղած պէտքին խիստ համապատասխան եղանակով պատրաստուած է։

ՄԱՔՍԷ ԶԵՐԾ.— Նախարարաց Խորհուրդին որոշմամբ, որ վաւերացուած է կայս. Իրատէով, Էրզրումի նահանգին Բէյազիտ ու Նախիջեւան գաւառակները տարուելիք ցորենները ու գարիները եւ երկրագործներու տրուելիք սերմի յատուկ ցորենները մաքսէ զերծ պիտի ըլլան։

ՀԱՆՐՕԳՈՒՏ շինութեանց նախարարութիւնը նկատողութեան առած է Հիւսէյինզատէ Թահիր էֆ.ի կողմէ տրուած տեղեկագիր մը որով մենաշնորհ կը խնդրուի Երուսաղէմի, Կազէի, Եաֆայի ու Խալիլիւրրահմանի միջեւ ինքնաշարժ կառքեր բանեցնելու՝ ուղեւոր, ապրանք եւայլն փոխադրելու համար։

— Նոյն նախարարութիւնը կը քննէ նաեւ վաճառական Պրուսացի Մէհմէտ Նէճիպ պէյի աղերսագիրը, որով վեցամեայ տարուան մենաշնորհ կը խնդրէ Պրուսայի քաղաքին եւ շրջակայ գաւառներու եւ գաւառակներու միջեւ ինքնաշարժ կառքեր բանեցնելու՝ ապրանք եւայլն փոխադրելու համար։

ԴԱՏԱԿԱՆ նախարարութիւնը, Էնկիւրիի ու Գոնիայի նահանգաց դատական քննիչներուն տեղեկագրին վրայ, որոշեց դատաստանի ենթարկել Գոր գաւառակին նախնական դատարանին անդամներէն հարցաքննիչ Թէվֆիք եւ հարցաքննիչի օգնական Բաչիթ էֆենդիները, որոնք ապօրէն արարքներու մէջ գտնուած եւ դէմքեղծումներ գործած են։

—Նոյն նախարարութիւնը, Սըվազի նահանգին վերաքննիչ ատեանին ընդհանուր դատախազին մէկ տեղեկագրին վրայ որոշեց դատաստանի ենթարկել Նիքսար գաւառակին նախնական դատարանին ընդհանուր դատախազի օգնականի փոխանորդ գամիսէր Մէհմէտ էֆ.ն, որ նոյն դատարանին հարցաքննիչը ու օգնականը նախատած է անոնց պաշտօնին կիրառմանը պահուն. նաեւ ապօրէն կերպով անհատներ բանտարկած ու արձակած է։

ՀՐԴԻԳՆԵՐՈՒ ութերորդ դատավարութիւնը շաբաթ օրը տեղի ունեցաւ եղեռնադատ ատեանին առջեւ։ Ինչպէս ծանուցեցինք, ամբաստանեալներէն Ջաֆիրի Գատըքէօյի կողմը Պ. Օլիվի չորս տուները դիտմամբ այրած ըլլալով, այդ գործն ալ կցուած էր միւս դատին։ Ջաֆիրիի հետ այդ գործին համար ամբաստանուած են նաեւ փախստական Քուզինոհի Եարկի ու պարսիկ Գաֆթի։ Դատարանը հարցաքննեց Ջաֆիրին, որ ըսաւ թէ այդ հրդեհէն տեղեկութիւն չունի։ Չորս վկաներ լսուեցան։ Որոշուեցաւ ուրիշ երեք վկաներ ալ լսել, որով դատավարութեան շարունակութիւնը ուրիշ օրուան յետաձգուեցաւ։

ՐԵՇԻՏ ՊԷՅ, Հռոմի օսմ. դեսպանը, որ արձակուրդով Կ. Պոլիս կը գտնուի, իր պաշտօնատեղին պիտի ուղեւորի։

ՓԱՅՏ ԵՒ ԱԾՈՒԽ.— Ամսոյս 1էն 10 Իզմիտի նաւամատոյցներէն 4,050 չէքի փայտ եւ 2,250 կենդինար ածուխ բերուած են Կ. Պոլիս։ Հիմա նոյն նաւահանգիստներուն մէջ պատրաստ կան 9,324 կենդինար ածուխ եւ 28,895 չէքի փայտ։ Անցեալ հոկտեմբերին Պելկրատի անտառներէն 358,800 օխա ածուխ բերուած են Կ. Պոլիս։ Պիղալէն կը գրեն թէ նոյեմբեր 1էն 10 նոյն տեղը 20,500 օխա ածուխ եւ 1300 չէքի փայտ պատրաստ կան։

ՍԸՎԱԶԻ նահանգին մէջ անձրեւները ժամանակին չտեղալով, հունձքերը աւրուած են, որով սերմերի արտածումը այս տարուան համար արգիլուած է եւ Երկրագործական Պանքան փոխադարձ եւ բաշխաւորութեամբ դրամ փոխ կուտայ կարօտ երկրագործներուն՝ սերմի յատուկ սերմերի համար։

ՅԱՖԱՅԷՆ կը գրեն թէ Երուսաղէմի գաւառին ամէն կողմերը, վերջերս, առատ ու օգտակար անձրեւներ տեղացեր են։ Երուսաղէմի մէջ ամառուընէ ի վեր ջրհորները պարապ էին, որով քաղաքին շրջականերէն ջուր բերել կը տրուէր երկաթուղիներով։ Հիմա բոլոր ջրհորները լեցուած են անձրեւներէն։ Եաֆայի շրջակայ նարինջի պարտէզներն ալ օգտուած են։ Երկրագործներն ուրախ են։ Անձրեւներէն առջը օդերը բացուեր են՝ գարունը յիշեցնող գեղեցկութեամբ մը։ Ժողովուրդը այս եղանակէն զբօսական պտոյտներ կը կատարէ Եաֆայի շրջակայ նարինջի պարտէզներուն մէջ։

— Անցեալ շաբթուան փոթորիկներուն հետեւանքով ծովը շատ ալեկոծուած էր Եաֆայի առջեւ, որով շատ մը շոգենաւեր չեն կրցած մօտենալ։ Ալիքները ժայռերուն զարնուելով տասը մետրի չափ կը բարձրանային։ Եաֆա առեւտրական կարեւոր կեդրոն մը ըլլալով, նաւահանգիստի մը պէտքը միշտ զգալի է։

ՇՈԳԵՆԱՒԻ ՀՐԴԵՀ.— Լամպորտ եւ Հոլթ Ընկերութեան Ալբիոն շոգենաւին մէջ, հելլէն դրօշով, անցեալ երկուշաբթի, Արշիպեղագոսէն անցած պահուն, հրդեհ ծագեր է։ Ուղեւորները, մանաւանդ խեղդամահ ըլլալու սարսափին հասած՝, ուզեր են ծովը նետուիլ, սակայն նաւազները յաջողեր են մարել հրդեհը։ Եղած վնասը մէկ քանի հազար ֆր. կը հաշուուի։ Շոգենաւը Պիրէոն գացեր է նորոգուելու համար։

ՀԱՐԻՒՐԱՄԵԱՑ.— Մախսուսէի Շէրէֆ շոգենաւին առաջին մեքենավար Ահմէտ էֆ.ի մայրը մեռաւ հարիւր տասներկու տարեկան։

— Այտընի մէջ վերջերս Հաճի Ահմէտ անուն խանապար մը մեռեր է հարիւր քսաներկու տարեկան։ Այդ անձը մինչեւ վերջը իր արհեստովը կը զբաղէր։

ԺԱՄԿՈՉԻՆ ՍԷՐԸ.—Բերայի «Գոնսթանթինօբլ Բէլէս» օթէլին սպասաւորներէն մէկուն աղջիկը, տասներութ տարեկան, սիրային յարաբերութիւն հաստատեց մօտը գտնուած յունական եկեղեցիի ժամկոչին հետ։ Ծնողքը բնականաբար հակառակեցան, բայց աղջիկը պնդեց եւ նոյն իսկ անձնասպանութեան սպառնալիք ըրաւ. վերջապէս, անցեալ գիշեր, աղջիկը օթէլին պատուհանէն նետուեցաւ ժամկոչին գիրկը եւ անոր հետ փախաւ։

ՄԵԾ ԿՂԶԻՆ մէջ գողերու ընկերութիւն մը երեւան հանուեցաւ։ Անոնցմէ Թրասիվալօյի տունը խուզարկութիւն կատարուելով, շատ մը գողօններ գտնուեցան, որով այդ անձը ձերբակալուեցաւ։ Թրասիվալօ իր արարքը խոստովանեցաւ։ Միւս ընկերներն ալ ձերբակալելու համար խուզարկութիւն կը կատարուի։

ՔԻՒՉԻՒՔ ՉԷՔՄԷՃԷԻ գաւառակին Իքի Թէլլի գիւղէն շրջակայքը առջի օրը գտնուեցաւ մարդու մը դիակը։ Ոստիկանութիւնը իմանալով քննութիւն կատարեց եւ հաստատեց թէ Ղալաթիա, Լօրանտօ խանը բնակող ֆէրեզակի մըն է՝ Եանեֆօղլու Իլիա անունով, որ մէկ քանի ամիսներէ ի վեր անհետացած էր։ Դիակը ցոյց տրուեցաւ անոր որդւոյն Խարիմ, որ ճանչցաւ զայն։ Ոստիկանութիւնը քննութիւնները առաջ տանելով հաստատեց թէ Իլիա առնելիք ունէր Իքի Թէլլի գիւղէն Իսմայիլ անուն անձէն։ Իլիա դրամ պահանջած ըլլալով գժտուած էին։ Իսմայիլ չորս-հինգ ամիս առաջ սպաննելիք ըրած էր Իլիան, որ ոստիկանութեան դիմած էր։ Իսմայիլ ձերբակալուեցաւ. սակայն կ'ուրանայ։ Բժշկական քննութեամբ հաստատուեցաւ թէ Իլիա սպաննուած էր գլուխը կոտրուելով։

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԵՑԱՒ 8րդ պրակը «Պիր Զալըճըին Սէյահաթի» անուն թուրքերէն վէպին, Սաատէթի տպարանէն լոյս տեսած։

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԳԱԼՖԱՅԵԱՆ ՈՐԲԱՆՈՑԻ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔԸ ԽԱՍԳԻՒՂԻ ՄԷՋ

ՈՐԲԱՆՈՑՆ ՈՒ ՈՐԲԵՐԸ

Խասգիւղի բարձունքին վրայ հաստատուած այն գթասիրական հաստատութիւնը, որ 41 տարիներէ ի վեր իր մէջ կը պատսպարէ, կը դաստիարակէ ու կը հարսնցնէ անտէր անօթեւան ու օգնութեան կարօտ աղջիկները, երէկ իր գոյութեան 41րդ տարեդարձը տօնեց հանդիսաւորապէս եւ այս առթիւ ըստ սովորութեան պատարագեց Ս. Պատրիարք Հայրը։

Ինչպէս առաջ յօդուածներու շարքով մը նկարագրած էինք, այդ գթասիրական հաստատութիւնը հիմնուեցաւ հոգելոյս Սրբուհի մայրապետին կողմէ, որ ինչպէս յայտնի է, մէկ երկու որբերով սկսաւ ու հետզհետէ իրեն եղած դիմումները չկրնալով մերժել անոնց թիւը հասցուց գրեթէ 30ի, թիւ մը որ այսօր հասած է 70ի։ Հոգելոյս մայրապետը դրած էր հիմը, գործին սկզբնաւորութիւնը ըրած էր եւ հանրութիւնն ալ սկսած էր ձեռնտուութեան չճամբել մայրապետը, երբ ան ամէն անգամ դիմում կ'ընէր իրեն՝ որբուհիներուն անունով։ Այսօր թէեւ նոյն բարեսիրական գործն է որ կը շարունակուի, բայց աւելի՛ ընդարձակ ծրագրի մը վրայ ու աւելի կանոնաւոր կերպով։ Գալֆաեան Որբանոցը հոգելոյս Սրբուհի մայրապետէն վերջ նեղութեան շրջան մը բոլորեց թէեւ, բայց այսօր շնորհիւ Խնամակալութեան ազնիւ անդամներուն, որոնք ջանք եւ զոհողութիւն չեն խնայեր Որբանոցի բարւոք մատակարարութեանն ու բարելաւումին համար, բարեսիրական այդ հաստատութիւնը եղած է օրինակելի որբանոց մը՝ ամէն տեսակէտներով։ Եւ հանրութիւնը որ շատ լաւ գիտէ գնահատել տարուած աշխատութիւններն ու թափուած ջանքերը, միշտ կը յիշէ իր բոլոր բարեսիրական հաստատութիւնները եւ առատապէս կը նուիրէ իր լուման։ Որովհետեւ այլապէս Խնամակալութեան ազնիւ անդամները — հակառակ իրենց բոլոր ջանքերուն եւ բարեկամեցողութեան — տեղի պիտի տային պէտքին առջեւ ու պիտի լքէին գործը։ Հետեւաբար հանրութեան քաջալերութիւնը — մինչ հինցած տեսակէն — պէտք է ընկերանայ Խնամակալութեան ջանքերուն՝ որպէս զի ան ալ կարող ըլլայ խղճմտօրէն ի գլուխ հանելու իրեն վստահուած որբերուն՝ պատսպարութեան եւ դաստիարակութեան գործը։

ՆՈՒԱԳԱՑՆՈՎ ՊԱՏԱՐԱԳԸ

Շաբաթ իրիկուն Ս. Պատրիարք Հայրը ընկերակցութեամբ Տ. Տիրայր Ծ. վրդ.ի եւ քահանաներու, Պատրիարքարանէն առաջնորդուեցաւ Խասգիւղ, ուր ազգ. վարժարանները այցելելէ յետոյ, Ն. Սրբազնութիւն նախագահեց իրիկուան «Նկաւցէ»ի արարողութիւններուն։

Խասգիւղի Ս. Ստեփաննոս եկեղեցին ամէն արուարձաններէ եկող հաւատացեալներու խուռն բազմութեամբ մը լեցուած էր երէկ առաւօտ։ Տաճարը շքեղօրէն լուսազարդուած էր։ «Փառք ի բարձունս»ը երգուեցաւ Ներսէսեան վարժարանի փոքրիկ աղոց կողմէ, որոնք եկեղեցւոյ գմբէթին շուրջը գտնուող տեղը շուրջանակի շարուած էին՝ շապիկներով։ Բարձրէն վար ծորող այդ հոգեցունց երաժշտութիւնը տարօրինակ տպաւորութիւն մը կ'ընէր հաւատացեալին վրայ, պատրանքը տալով թէ «Փառք ի բարձունս»ը իրօք ամբ հրեշտակներու կողմէ է որ կ'երգուի։

Ժամը 5ին միջոցները Ս. Պատրիարք Հայրը զգեստաւորուած, «Հրաշափառ»ով առաջնորդուեցաւ տաճար։ Պատարագին կը սպասաւորէին Տ. Բաբգէն Ծ. վրդ. եւ Տ. Վրթանէս վրդ. ու քահանաներ։ Երգեցողութիւնները տեղի ունեցան ներդաշնակօրէն. իսկ Ս. Պատարագը երգեց Ղալաթիոյ եռաձայն խումբը՝ առաջնորդութեամբ երաժշտապետ Չիլինկիրեան էֆ.ի, որ միեւնոյն ատեն երգեհոնը կը նուագէր։

Ճաշու գրքէն վերջ, որ կարդաց Տ. Տիրայր Ծ. վրդ., Ս. Պատրիարք Հայրը բնաբան ունենալով Յոբ երանելիին «Եւ որբոյն որոյ ոչ էր օգնական՝ օգնեցի»ն խօսքը, գեղեցիկ քարոզով մը բացատրեց Ն. Սրբազնութիւն թէ ի՛նչպէս բարերարելու է եւ մարդ որո՛ւ տալու է իր նուէրը։

«Այսպէս պատասխանեց երանելին Յոբ, երբ իր բարեկամները՝ որոնք ամէնքն ալ իմաստուններ ու աստուածաբաններ էին, իր չորս կողմը պատած՝ զարմացմամբ կը հարցնէին թէ՝ ի՛նչ ըրէր եւ կամ ի՛նչպէս ապրեցար որ այնչափ փորձանք, այնչափ նեղութիւններ եկան թափեցան գլխուդ վրայ։ Ու երանելին Յոբ կը սկսի պատմել թէ ի՛նչ գործեր կատարած է, ի՛նչ բարիքներ ըրած է եւ կը յիշատակէ թէ «օգնեցի անոնց որոնք ուրիշներէն օգնութիւն չէին գտներ»։ Յոբ իր այս խօսքերով մեր առջեւ կը պարզէ կանոն մը եւ ցոյց կուտայ թէ ինչպէս եւ ի՛նչ տեսակ աղքատաց տալու ենք նուէրներ, թէ ի՛նչպէս պէտք է ըլլայ որբախնամ գործը, որպէս զի ըլլայ կանոնաւոր ու նպատակայարմար, քանի որ երբ բարեգործութիւն մը իր նպատակէն կը շեղի, շատ հեղ փոխանակ օգտակարութեան՝ վնասակար հետեւանքներ առաջ կը բերէ։ Մեր սրտէն բղխած ամէն բարի խորհուրդ պէտք չէ գործադրել անմիջապէս, եւ արդարացնել ինքզինքը թէ մեր պարտականութիւնը կատարեցինք լիովին։ Այդ տեսակ բարեգործութիւններ չեն արդիւնաւորիր երբեք ու մենք չենք արդարանար անոնցմով, երբ մտածենք գիտնանք թէ բարեգործութիւն մը իր մէջ պէտք է արժէք մը ու օգտակարութիւն մը պարունակէ։ Հետեւաբար օգնենք այն աղքատներուն որոնք չունին օգնական։ Ցօրի այս խօսքով միայն որբերը պէտք չէ ըմբռնել. միայն այն չէ որբը որ ծնողք չունի. որովհետեւ կան այն տեսակ որբեր որոնք հարուստ ազգականներ, օգնող բարեկամներ ունին և հետեւաբար անտիրական չեն նկատուիր, այլ պէտք է օգնել «որբոց որոց ոչ է օգնական», որոնք աւելի՛ կարօտութեան մէջ են, որոնք չունին ոչ մերձաւոր որ զիրենք խնամէ և ոչ ալ ունին այն միջոցները, որոնք դիւրակեցիկ կեանք մը կը պարգեւեն մարդուն։ Միայն մեր խղճին անսալով տալը, ինչպէս ըսի, պարզապէս բարերարութիւն մըն է. եթէ լաւ քննութիւն չընենք, արժանաւորին հացը անարժանին կերցուցած պիտի ըլլանք. նպաստը պիտի ընդունին անանկներ որոնք ունին ուրիշ միջոցներ ապրելու։ Որբախնամ գործին համար ահա՛ մի մեծ և որոշ կանոն։ Լաւ՛ միտ դրէք թէ՝ Ցօր «օգնեցի» կ'ըսէ և ոչ թէ նպաստեցի։ Երբ քու անձնական ոյժդ կը միացնես աղքատին, երբ կը գործակցիս և ձեռնտու կ'ըլլաս անտիրական աղքատին։ Միայն աղքատ մը հագուեցնելով, անոր ժամ մը հաց տալով տեւական ու հաստատուն բարիք մը չէ որ ըրած կ'ըլլանք և այս չէ Ցօրի ըսածը. պէտք է ուրեմն մեզի կանոն ըլլայ Ցօրի այդ սկզբունքը մեր լաւման արդիւնաւորուելու համար։ Այսպէս ցանուած սերմը փուշերուն և ապառաժներուն վրայ չիյնար, այլ պարարտ հողին վրայ։

«Այսօր այդ տեսակ բարերարի մը յիշատակն է որ կը պատուենք։ Հոգելոյս հիմնադիր Սրբուհի Մայրապետին տարեդարձն է որ կը տօնենք. հանգուցեալ Մայրապետը ճիշդ Ցօրի յիշած սկզբունքով գործեց. օգնեց անոնց որոնց եւ ոչ մէկը օգնութեան ձեռք կը կարկառէր. պատսպարեց, խնամեց, կրթեց այն անտէր փոքրիկները որոնք համաճարակէ մը կորսնցուցած էին իրենց ծնողքը։ Այդ հաստատութեան հիմը դրաւ Սրբուհի Մայրապետ եւ անոր այդ գործը տարուէ տարի առաջանալով այսօր հասաւ բաղձացուած վիճակի մը, շնորհիւ խնամակալուհի ազնիւ տիկիններուն եւ խնամակալներուն որոնք այդ հոգը ստանձնելով չը բաւականացան միայն լոկ բարերարելով, այլ օգնեցին, որպէս զի որբուհիներու համար թափուած այդ ջանքերը արդիւնաւորուին ու օգտակար դառնան անոնց՝ ապագային մէջ։ Շատ գեղեցիկ բան է նուիրելը, բայց ընդունեցէք որ այդ բանը շատ կը նուաստացնէ ընդունողը։ Ասիկա սակայն անոնց համար չէ, որոնք արհեստով մուրացիկներ են, որոնք սուտ կարօտներ են, ծոյլեր որոնք ուրիշներու քրտնաթոր աշխատութեան արդիւնքը վայելել կ'ուզեն։ Բայց անոնք որ իրապէս արժանի են եւ այդ բարիքը կ'ընդունին մեզմէ, պէտք է գիտնան թէ մեր այդ ըրածը նուէր մը չէ, այլ բարիքի մը լրացման եւ անոնց կատարման օժանդակութիւն մը։ Մեր ըրածին օգնութեան ձեւ պէտք է տանք եւ ոչ թէ «ողորմութեան»։» Ն. Սրբազնութիւն յետոյ խօսքը ուղղելով ներկայ որբուհիներուն, որոնք դասին մէջ կեցած էին. «Դո՛ւք ալ տղաք, մի մոռնաք բնաւ, այլ միայն աշխատեցէ՛ք. նայեցէք որ ձեզի տրուած աշխատութիւնը տպարդիւն չըլլայ. ստացածնիդ այնպէս մը արդիւնաւորեցէք, որ օր մը ձեզի օգտակար ըլլայ։ Տէրը օրհնէ ձեր ջանքերը, օրհնէ ձեր աշխատութիւնը, օրհնէ՛ ձեր խնամակալները ու ձեզ հոգացող բարերարները եւ ինչ բարիք որ կ'ընեն անոնք ուրիշներուն, Տէր Աստուած ինք վարձահատոյց ըլլայ՝ միայն փոխարէն հազարապատիկ պարգեւելով։»

Ս. Պատարագէն վերջ հանդիսաւոր հոգեհանգստեան պաշտօն կատարուեցաւ հանգուցեալ Սրբուհի Մայրապետին հոգւոյն համար, որուն մասնակցեցան նաեւ ներկայ որբուհիները՝ մելամաղձիկ «Տէր ողորմեա» մը երգելով։ Ցետոյ Թափօր կազմուեցաւ եւ առաջնորդուեցաւ տաճարին դուռը ուր Ս. Պատրիարք Հայրը, հանդիսաւոր բարեմաղթութիւններ ըրաւ Վեհ. Կայսեր արեւշատութեան համար։ Ն. Սրբազնութիւնը Թաղ. Խորհրդարանին մէջ պահ մը հանգստանալէ յետոյ, ընկերակցութեամբ ներկայ եկեղեցականներուն, առաջնորդուեցաւ Որբանոց։

ՈՐԲԱՆՈՑԻՆ ՄԷՋ՝

ՃԱՇ, ՀԱՆԴԷՍ ԵՒ ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Գալֆայեան Որբանոցի մուտքը, հակառակ անձրեւոտ օդին, թէ՛ ներսը և թէ դուրսը երկսեռ բազմութիւնով մը լեցուն էր։ Հոն էր հիմնադիր մայրապետին գերեզմանը։ Մատուռը պարզ այլ վայելուչ կերպով զարդարուած էր որբուհիներուն կողմէ։ Ս. Պատրիարք Հայրը հո՛ս ալ նախագահեց հոգեհանգստեան արարողութեան։ Ներկայ էին նաեւ Խնամակալուհի Տիկինները։

Որբանոցի ընդարձակ ճաշարահը, ուր ամէն օր որբուհիները իբրեւ մէկ ընտանիք կը ճաշեն, փոխակերպուած էր ճոխ ճաշարահի մը։ Մէջտեղը դրուած էր զատ սեղան մը՝ Ս. Պատրիարքին և եկեղեցական ու աշխարհական ծանօթ անձնաւորութիւններու համար, իսկ քովընտի սեղանները յատկացուած էին եռաձայն խումբի անդամներուն։ Մաքրութիւն մը կը ծփար ամէն դի ու որբուհիները վայելչօրէն կը պատուասիրէին ներկաները։ Ս. Պատրիարք Հօր սեղանին կը մասնակցէին Տ. Բաբգէն և Տ. Տիրայր Ծ. Վ.ները, քահանաներ, Ուսումն. Խորհրդոյ կողմէն՝ Պետրոս Կարապետեան և Թերթիս Խմբագրապետ Տօքթ. Թօմճեան էֆ.ները, Խնամակալուհի Տիկին Վասիլուհի Գորակէօզեան, Խնամակալուհի Տիկին Իսկուհի Փափազեանի դուստրը՝ Տիկին Մառի Շահպազ և Բարթող էֆ. Թէլեան, Տիկին Պետրոս Կարապետեան, հանգուցեալ Սրբուհի մայրապետի քոյր Տիկին Գայիանէ, Գրիգոր էֆ. Մարգարեան, Գառնիկ էֆ. Հայկեան, Տէր և Տիկին Լեւոն Բիւրքճեան, Հրանտ էֆ. Մարգարեան, Գառնիկ էֆ. Բարունակեան, Լեւոն էֆ. Ձիլինկիրեան և ուրիշներ։ Ս. Պատրիարք Հայրը նախ բաժակ առաջարկեց Վեհ. Կայսեր արեւշատութեանը համար։ Ցետոյ յաջորդաբար բաժակներ առաջարկեցին, Բարթող էֆ. Թէլեան՝ Խնամակալութեան կողմէ՝ Ս. Պատրիարք Հօր կենաց. Տ. Բաբգէն Ծ. Վ. Ս. Պատրիարք Հօր կենաց. Տ. Տիրայր Ծ. Վ. Քրիստինէ մայրապետին կենաց, Տ. Ստեփաննոս քհնյ. Խնամակալութեան համար։ Գրիգոր էֆ. Մարգարեան Սրբուհի մայրապետին գործունէութեան հակիրճ մէկ ամփոփումը ընելով, բաժակ առաջարկեց հին և նոր բոլոր բարերարներուն կենաց, և Ս. Ստեփաննոսի դպրապետ Հմայեակ էֆ. Շիշմանեան՝ Ղալաթիոյ եռաձայն խումբին համար։ Ճաշը շատ զուարթ անցաւ. եռաձայն խումբը այս առթիւ թուրքերէն և հայերէն բարեմաղթական երգեր երգեց։

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍԸ

Որբանոցին ընդարձակ բակը զարդարուած էր դրօշներով և ճակատը կը փայլէր կայսերական պատուական վարագոյրի մը վրայ ագուցուած Կայս. Թուղրան, որբուհիներուն կողմէ ասեղնագործ բանուած. մէկ կողմը հիմնադիր Սրբուհի մայրապետին մեծադիր պատկերը զետեղուած էր։ Հանդէսը բացուեցաւ Համիտիյէ մարշով։ Ցետոյ Խնամակալութեան անդամ Բարթող էֆ. Թէլեան Որբանոցի տարեկան տեղեկագիրը կարդաց և պարզեց այդ որբախնամ հաստատութեան ներքին բարոյական և նիւթական վիճակը։

Թէլեան էֆ.ի բանախօսութիւնը տեղի անձկութեան պատճառաւ չպիտի կրնանք հրատարակել ամբողջութեամբ. ահաւասիկ անոր ամփոփումը. — «Հինգ տարին կը լրանայ յորմէհետէ Պատրիարքական Տնօրինութեամբ ձեռնարկուեցաւ վերակազմել Գալֆայեան Որբանոցը իր նիւթական և բարոյական ամբողջ մէջէն։ Որբանոցին վերակազմութեան ծրագիրը, որուն հիմը կը կազմէր հիմնադիր մայրապետին հրահանգը, նպատակն էր անտէրունչ մանուկները պատսպարել և խնամել։ Եւ Որբանոցը իր վերակազմութեան թուականէն ի վեր ամէն տարի կը բոլորէ արդիւնաւոր շրջաններ և կ'իրագործէ իր մարդասիրական նպատակը, որ տաշի օրէն արժանի ընծայած էն Վեհ. Կայսեր անգին շնորհաց։ Որբանոցը ներքին երեք բաժանումներ ունի։ Ա.ը՝ դպրոց. Բ.ը՝ արհեստանոց և Գ.ը՝ ընտանիք։ Դպրոցը հետզհետէ կը յառաջդիմէ, արհեստանոցը կը ծաղկի և ընտանիքը կ'ազնուանայ. դպրոցական ամավերջի քննութիւնները ակներեւ հաստատեցին ընդհանուր կրթական վիճակին զարգացումը և արդիւնքը գերազանցեց ակնկալութիւնը։ Դպրոցական քննութեանց ներկայ գտնուեցան Ս. Պատրիարք Հայրը, եկեղեցական և աշխարհական ծանօթ անձնաւորութիւններ, Ուսումնական Խորհրդոյ և Մամլոյ ներկայացուցիչներ ու գրագէտներ։ Ուսումնական վիճակը արժանացաւ քննիչներու գովեստին, ազգ. մամլոյ գնահատութեան և Ս. Պատրիարք Հօր գոհունակութեան, որ հարցաքննութեանց ներկայ գտնուած օրը ըսաւ թէ՝ «Ճշմարիտ է ուրեմն ինչպէս որ ես կը յուսայի թէ Գալֆայեան Որբանոցը կանոնաւոր և բարեկարգ աղջկանց գիշերօթիկ վարժարան մը դարձած է»։ Այս տարի Որբանոցը առաջին անգամ ըլլալով կ'ընծայէ հինգ անդրանիկ շրջանաւարտներ, ինչպէս որ 1904էն Ուսումնական Խորհուրդէն վկայեալ անդրանիկ ուսուցչուհի մըն ալ ունեցաւ՝ Օր. Վարդուհի Ցարութիւնեան որ կը դասախօսէ դպրոցին մէջ։ Հինգ շրջանաւարտներն են Օրդ. Հաիփիմէ Ցովհաննէսեան (Գոնիացի), Մարիամ Սարգիսեան (Սեբաստացի), Նուարդ Ցովհաննէսեան (Սամսոնցի), Բերուզ Ցարութիւնեան (Պոլսեցի) և Շուշան Կարապետեան (Մշեցի)։ Այս շրջանաւարտներէն մէկ քանին դպրոցին մէջ օգնական ուսուցչուհի պաշտօն պիտի վարեն, իսկ մէկն ալ Ս. Փրկչեան ազգ. Հիւանդանոցին մէջ պիտի հետեւի հիւանդապահութեան գործնական ճիւղին։ Ս. Պատրիարք Հայրը հինգ մրցանակ սահմանած է, տրուելու համար հինգ կարգերէն մէն մի սանուհիի, որ քննութեանց ատեն բոլոր ճիւղերուն մէջ հաւասարապէս բարձրագոյն թիւը շահած է։ Եւ որովհետեւ Բ. դասընթացքի հինգ շրջանաւարտները համահաւասար թիւ ունին, որոշուեցաւ վիճակաւ տալ այդ մրցանակը։ Արհեստանոցն ալ զարգացման կողմէ դպրոցին հետ զուգընթաց վիճակի մէջ կը գտնուի։ Ձեռագիտութիւնը, ձեռարուեստից այլ և այլ ճիւղերը իրենց ճոխ ու այլազան արտադրութիւններով մեծ ուշադրութիւն գրաւեցին։ Արհեստանոցի սրահին մէջ կը տեսնուին մետաքսեղէն գունագեղ ասեղնագործութիւններ թուղթի վրայ, պռօշի նրբահիւս գործեր, զանազան հագուստներ և իւղաներկ նկարներ ու կենդանագիրներ։ Հոն կ'աշխատին 34 սանուհիներ՝ զանազան ճիւղերու մէջ և մինչեւ կէս օր ալ ուսման կը հետեւին. ատոնցմէ 10 սանուհիք ալ երաժշտութեան կը հետեւին դաշնակ սորվելով։ Արհեստանոցը ի վիճակի է պատրաստելու ճերմակեղէններ, հագուստներ, ձեռագործներ և եկեղեցւոյ նուիրական պատկերներ։ Արտադրութեանց մեծ մթերքը կայ արդէն, զորս Խնամակալութիւնը որոշած է հայ վաճառատուններու ձեռքով վաճառել։ Ընտանեկան յարկին վիճակն ալ արժանի է մտադրութեան։ Որբանոցի այս յարկը դրուած է այնպիսի դրութեան մը մէջ որ կարենայ կատարել ընտանիքին մէջ իրեն վերապահուած դերը։ Հաստատութեան այս երկու բաժինները, դպրոց և ընտանիք, համերաշխ կ'ընթանան և կը գործակցին իրարու։ Գալֆայեան ընտանիքը այժմ 69 սանուհիներէ կը բաղկանայ, որոնց 30ը՝ 5էն 10 տարեկան, 20ը՝ 12էն 14, 5ը՝ 15էն 18 և 14ը՝ 18էն 20։ Պոլսոյ թաղերէն կան 39 սանուհի և գաւառներէն՝ 30 և լրացած է այլ եւս թիւը։ Խնամակալութեան ուշադրութիւնը կը գրաւէ արհեստանոցի ապագային խնդիրը և խնամակալուհի տիկինները ամէն ջանք կ'ընեն որ ան օգտակար ըլլայ որբուհիներուն և ամէնքն ալ բան մը սորվին անկէ։ Այսպէս նաեւ Խնամակալութիւնը արհեստանոցի արտադրութիւնները վաճառելով և այդ առթիւ եղած նուէրներն ալ հաւաքելով և ի պահ դնելով, շահագործել պիտի տայ գոյացած գումարը, որպէս զի որբուհիք ապագային երբ բաժնուին Որբանոցէն, գոնէ մաս մը դրամ ունենան։ Որբանոցի մատակարարութեան գործին գալով, ծախուց գումարին դէմ Որբանոցին մուտքը ունի իբր հաստատուն գումար՝ Վեհ. Կայսեր առատաձեռնած հացին ու մսին արժէքը 200 օսմ. ոսկի, մէկ քանի անշարժ կալուածներու վարձքը եւ պահեստի գումարին տոկոսը, որոնք կը կազմեն տարեկան 300 օսմ. ոսկիէն քիչ մը աւելի, իսկ պակասն է 600 ոսկի, որ կը հոգացուի բարեսէր ազգայիններու նուէրներով։ Հասոյթի այս վերջին աղբիւրը շա՛տ աւելի ապահով է, քան կալուածներունը, վասն զի հայ ժողովուրդը իր տանը պէս կը սիրէ իր բոլոր բարեպաշտական եւ բարեգործական հաստատութիւնները եւ յօժարակամ կուտայ իր նպաստը։ Երբ այսօր Որբանոցը կը թեւակոխէ իր նոր տարեշրջանը, բացայայտ է թէ կը պակսի մատակարարութեան համար պէտք եղած գումարը. բայց ինչպէս ըսինք, մեծ յոյս ունինք թէ ազգը միշտ պիտի հոգայ Որբանոցը եւ պիտի հասցնէ իր օգնութիւնները։ Շնորհակալութեան մեծ բաժին մըն ալ կը պարտինք Որբանոցի Մայր Քրիստինէ Մայրապետին եւ Աղաւնի ու Մարիամ քոյրերուն, իրենց գերագոյն անձնուիրութեանը համար։ Թէլեան էֆ. վերջացնելով իր այս բանախօսութիւնը, ջերմագին բարեմաղթութիւններ ըրաւ Վեհ. Կայսեր արեւշատութեանը համար։ Ցետոյ շնորհակալութիւններ յայտնեց Ս. Պատրիարք Հօր՝ յանուն խնամակալութեան եւ որբերուն եւ բոլոր այն ազնիւ բարերարներուն որոնք իրենց նուէրներով կը նպաստեն Գալֆայեան Որբանոցին»։

Վերջին տարեկան քննութեանց մէջ յաջողակագոյն սանուհիք որոնք կ'արժանանան Պատրիարքական մրցանակի.

Շրջանաւարտ կարգ

Օրդ.՝ Նուարդ Ցովհաննէսեան, Բերուզ Ցարութիւնեան, Մարիամ Սարգիսեան, Հաիփիմէ Ցովհաննէսեան, Շուշան Կարապետեան։

Որոնցմէ մէկը միայն վիճակաւ կը ստանայ մէկ մրցանակ։

Բարձրագոյն Բ. կարգէն

Օրդ.՝ Բարիս Պօղոսեան, Բերկրուհի Աստուրեան։

Միջին Բ. կարգէն

Օրդ.՝ Աղնիւ Զաքարեան, Արմենուհի Ցակոբեան։

Ստոր. Բ. կարգէն

Օրդ.՝ Զարուհի Համբարձումեան, Էֆթիկ Կարապետեան։

Ստոր. Ա. կարգէն

Օրդ.՝ Աղաւնի Կիրակոսեան, Աստղիկ Գառնիկեան։

Դպրոցական տարւոյն ընթացքին մէջ իրենց վարքովն ու աշխատասիրութեամբ պատւոյ յիշատակութեան արժանացած սանուհիք.

Բարձ. Բ. կարգէն

Օրդ.՝ Էլիզա Ցովսէփեան, Տիրուհի Գրիգորեան, Նվրիկ Ցակոբեան։

Միջին Բ. կարգէն

Օրդ.՝ Բարիս Նաշիմեան, Ալէմ Պօղոսեան, Մարիամ Ցովհաննէսեան, Վիկթորիա Պալեան, Զարուհի Մարգարեան, Մաքրուհի Աստուրեան, Զարուհի Պապիկեան։

Ստոր. Բ. կարգէն

Օրդ. Սիրանոյշ Եղեան, Էլիզա Համբարձումեան, Աստղիկ Խաչատուրեան, Հերանոյշ Սարգիսեան, Զապէլ Էրզրումեան, Ֆուլիկ Ռուբէնեան, Ռամելա Ցակոբեան։

Ստոր. Ա. կարգէն

Օրդ.՝ Նեկտար Մաքսուտեան, Սրբուհի Մանուկեան, Թագուհի Լութֆիեան, Շաքէ Ցակոբեան, Հերանոյշ Գէորգեան, Արուսեակ Խաչիկեան, Աստինէ Պէյլէրեան։

Այս բանախօսութենէն վերջ հանդէսին կարգացոյցին հետեւողութեամբ յաջորդաբար թուրքերէն, հայերէն և ֆրանսերէն երգեր երգուեցան և տեղի ունեցաւ բաշխումը Ս. Պատրիարք Հօր հաստատած մրցանակին։ Ցետոյ Օր. Նուարդ Ցովհաննէսեան և Օր. Արմենուհի Ցակոբեան ուղերձներ կարդացին, առաջինը Ս. Պատրիարք Հօր ուղղեալ, իսկ երկրորդը հիմնադիր մօր յիշատակին։ Երգերուն դաշնակով կ'ընկերակցէր ծանօթ դաշնակահար Խօրասանճեան էֆ.։ Հանդէսին երկրորդ մասը կը կազմէր Մանկապարտէզի փոքրիկներուն մարմնամարզը, երգերը և փոքրիկն Օր. Ցուլեանէ Ռուբէնեանի մէկ արտասանութիւնը։ Այս հանդէսը որ այնչափ գոհ տպաւորութեան մը տակ ձգած էր ներկաները, վերջացաւ Ս. Պատրիարք Հօր Պահպանիչովը, որ պահ մը եւս սրահին մէջ հանգստանալէ յետոյ մեկնեցաւ իր բնակարանը Բերա՝ նուէրներ ընելով Որբանոցին և իր գոհունակութիւնները յայտնելով Խնամակալութեան ազնիւ անդամներուն, Քրիստինէ մայրապետին և Քոյր Աղաւնիի ու Մարիամի և ուսուցիչներուն։

* * *

ՔԵՕԹԱՀԻԱՅԻ նորընտիր առաջն. տեղապահ Տ. Երուանդ վրդ. Փէրպահճեան, այսօր Տրապիզոնէն մայրաքաղաք հասաւ։ Տ. Երուանդ վրդ. իր կոչ. Գրերը և Պատրիարքական պաշտօնագիրը ստանալով պիտի մեկնի իր նոր պաշտօնատեղին։

ԽԱՍԳԻՒՂԻ Թաղ. Խորհուրդը նկատելով որ տեղւոյն Ս. Ստեփաննոս եկեղեցին կը նեղուի քահանայի նուազութենէ, որոշեց Կրօնական Ժողովին ներկայացնել յարմար ընծայացու մը և ձեռնադրել տալ զայն նոյն եկեղեցիին վրայ։

ՌՈՒՍԱՀԱՅ ծանօթ վիպասան Պ. Պերճ Պռօշեանց մեռած է երէկ։

ՄԱԼԱԹԻԱՅԻ առաջնորդ Տ. Գէորգ Ծ. վրդ. Ասլանեանի մասին գրուեցաւ թէ Սիս կ'երթայ եպիսկոպոսանալու համար։ Այս լուրը բոլորովին սխալ է, քանի որ Ասլանեան վրդ. Ս. Կաթողիկոսին պիտի ընկերակցի մինչեւ Անթապ, ուրկէ պիտի բաժնուի Պոլիս գալու համար։

* * *

ՆՈՍԱՃԱՅՆԵՐԸ ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ՄԷՋ

Մայր եկեղեցւոյ մէջ երէկ պատարագեց Սեբաստիոյ նորընտիր Առաջնորդ Տ. Թորգոմ Ծ. վրդ. Գուշակեան։ Պատարագի արարողութիւններէն առաջ Ալելուէք և Արիները իրենց յարակից երգերովը և Նորասնեղծեալը երգուեցան եռաձայն։ Այս հոգեւոր երգերը երաժշտապետ Գրիգոր էֆ. Մէհտէրեան իր կողմէ եղանակաւորած էր։ Երգեհոնը կը վարէր ծանօթ արուեստագէտ Ցարութիւն էֆ. Սինանեան։ Պատարագը նաեւ կատարուեցաւ եռաձայն Եկմալեան եղանակով։ Ժողովրդեան խուռներամ բազմութիւնը կանուխէն եկած գրաւած էր Մայր եկեղեցւոյ աւագ տաճարը։ Հեռաւոր թաղերէ և Կ. Պոլսոյ զանազան մասերէն ընտրեալ բազմութիւն մը եկած էր, որ մեծ երկիւղածութեամբ կը հետեւէր արարողութեանց։ Երգեցողութիւնները առհասարակ մեծ յաջողութեամբ կատարուեցան։ Մէհտէրեան էֆ. կատարելապէս յաջողած էր մարզելու 60 հոգիէ բաղկացեալ իր ստուարաթիւ խումբը, զոր վարեց ձեռնհասութեամբ ու ճարտարութեամբ։ Սինանեան էֆ. որ առաջին անգամ էր որ կ'ընկերանար Մայր եկեղեցւոյ Դպրաց Դասուն եռաձայնի երգեցողութեանց, գնահատեց այս պարագան և Մէհտէրեան էֆ.ի աշխատութեան արդիւնաւորութիւնը որուն սակայն ինքն ալ ոչ նուազ նպաստած էր այս անգամ, իր յաջող ընկերակցութեամբը երգեհոնով։

Մեղեդին՝ որ եռաձայն Պատարագի օրուան համար նոյնպէս Մէհտէրեան էֆ.էն յօրինուած էր, երգեցին Տեարք Արմենակ Սարգիսեան, Սարգիս Միսաքեան և Ցակոբ Գըպլեան, որոնց կ'ընկերանար երգեհոնը, յուզիչ տպաւորութիւն մը թողլով ունկնդիրներուն վրայ և վերացման, հոգիի թրթռացման ու սրտաբուխ հաւաքի եթերային ոլորտներուն բարձրացնելով մարդկային հոգին։

Մեներգներուն մէջ, օրհնաստացութենէն զատ զոր երգեց իր գեղեցիկ ձայնով Տիար Սարգիս Միսաքեան, ամէնէն աւելի ուշադրաւ հանդիսացան Տիար Արմենակ Սարգիսեանի գրաւիչ ձայնով երգած հատուածները, որոնց գլուխ կը կազմէին Մայր եկեղեցւոյ եռաձայնին։ Պատարագի ճաշու գիրքը կարդաց յստակ առոգանութեամբ Դպրաց Դասու ամէնէն ժրաջան անդամներէն Տիար Արշակ Ֆօրթունաթօ, որմէ յետոյ Տ. Թորգոմ Ծ. վրդ. բնաբան առնելով օրուան գիրքէն Եսայիի մէկ խօսքը, բացատրեց Սիօնին նշանակութիւնը։ Ցետ աւարտման արարողութեանց՝ ժողովուրդին գնահատող անձեր դպրաց Ուսումնարանը երթալով իրենց շնորհաւորութիւնը և խնդակցութիւնը յայտնեցին այն մեծ յաջողութեան համար որ եռաձայնի խումբը կրցած էր ցոյց տալ։ Համակիրներ և բարեկամներ սրտագին կերպով շնորհաւորեցին Գրիգոր էֆ. Մէհտէրեանը։

Պոհեմիացի գործարանատէր մը որ քանի մը ամիսներէ ի վեր Կ. Պոլիս կը գտնուէր և մասնաւորապէս կը շահագրգռուէր Հայ Եկեղեցւոյ երաժշտութեամբը, իր անկեղծ հիացումը յայտնեց և մասնաւորապէս գնահատեց արեւելեան երաժշտութեան արեւմտեանին հետ այս ընդելուզումը։ Գործարանատէրին կ'ընկերանար Գէլաթա Լանձ վաճառատան աւագ-պաշտօնեայ Պետրոս էֆ. Թագւորեան։

Դպրաց Դասը մեծ գոհունակութիւն զգաց պնակի այն արդիւնաւորումէն, որով նոյն օրուան ծախքերէն զատ մաս մըն ալ դրամ աւելցաւ։

* * *

ՀԱՅ-ՀՌՈՄԷԱԿԱՆ ՀԱՄԱՅՆՔ

Սաքսոնիոյ Թագաւորին եղբայր Մաքսիմիլեանը, որ վերջերս այցելեց մայրաքաղաքս, Բերայի Անարատ Ցղութեան կարգի քոյրերու վանքին ձեռք մը պատարագի թանկագին զգեստ նուիրած է։

∴ Շաբաթ օր Կ. Պատրիարք Տ. Սապպաղեանի կողմէ դիւանապետ Գեր. Գէորգ Գերպ. Թէրզիպաշեան և Գեր. Ցովսէփ Ծ. Վ. Ճամճեան Բերա Բալաս երթալով փոխադարձ այցելութիւն տուած են Հապէշ պատուիրակութեան պետ զօրավար Մաշաշայի։

∴ Վարչական Ժողովը ուրբաթ օր գումարուեցաւ Կ. Պատրիարքարանի մէջ և զբաղեցաւ հանգուցեալ Ներսէս պէյ Ալլահվէրտիի յիշատակին կառուցուելիք աբարդըմանին խնդիրներով և որոշեց այդ աբարդըմանը կառուցանել Ս. Ցակոբայ մատուռին տեղը։ Վսեմ. Ալլահվէրտի այդ մատուռին տեղ իր անձնական ծախքով նոր մը շինել պիտի տայ հիւանդանոցի պարտէզին մէջ։ Շինութիւնները պիտի սկսին գարնան։

∴ Կեսարիոյ առաջնորդ Սիսլեան Մատթէոս եպս. յառաջիկայ կիրակի դեկտ. 17 (Ր. Ն.) հայ ծէսով ձայնաւոր պատարագ պիտի մատուցանէ Լատինաց Սէնթ-Էսբրի եկեղեցիին մէջ, Ս. Ցովհան Ոսկեբերանի 1500րդ տարեդարձին առթիւ։

∴ Օրթագիւղի Հայ-Հռոմէականաց Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցիի Թաղ. Խորհուրդի ընտրութեան լուրը հաղորդած էինք անցեալ շաբթու, Մանզումէէն առնելով։ Արդ մեր ստացած տեղեկութեանց համաձայն, բոլորովին սխալ են նորընտիր անդամներուն անունները, որոնք են՝ Զարեհ էֆ. Շիշմանեան, Տօքթ. Ստեփան էֆ. Միրաքեան, Վիչէն էֆ. Բէթէնեան, Մանուկ էֆ. Մարիկեան։ Իսկ Խորհուրդին քարտուղարն է Պ. Սեդրակ Կարկառեան, որ անձնուիրաբար կը վարէ այդ պաշտօնը։

* * *

ՌՈՒԲՐԱԿԱՆԻ 48րդ թիւը կը պարունակէ հետեւեալ յօդուածները. — Պանք տը Ֆրանսի վիճակը 1847ին. — 500 Ֆր.նոց բաժնեթուղթեր մինչեւ 20,000 Ֆր.ի բարձրացած. — Ի՞նչպէս կը մշակուի գետնախնձորը [ուսումնասիրութիւն]. — Ի՞նչ է Նէյշըրըլ Պէնքը. — Դասընթացք իտալերէն առեւտր. լեզուի. — Օրչաչիւ. — Նմոյշներ առեւտր. թղթակցութեան [գերմ.]. — Դատական քրոնիկ. — Առեւտր. Բառարան. — Աֆիոնը Իզմիրի հրապարակին վրայ. — Սնանկութիւններ. — Բամպակ, մանած և կտաւ. — Խորհուրդներ մեր երկրագործներուն. — Ցորեն և ալիւր, մետաքս և խոզակ. — Ճէհրիէի հրապարակը. — Ղալաթիոյ Սակարանը. — Առեւտուրի կեանքը գաւառներու մէջ. — Բուրդ և մորթ։

ՓՈՒՆՋԻ 11րդ թիւը հրապարակ ելաւ հետեւեալ շահեկան բովանդակութեամբ. — Էջ մը յունական փիլիսոփայութեան պատմութենէն, հին դէմքեր, Հէրակլիտոս և Դեմոկրիտոս՝ Դանիէլ Նշանեան. — Գրական նամականի (սիրային գրուած) Ռուզմէրի. — Քաղաքական խնդիրը՝ Վահան Ասլան. — Սանասարեան վարժարանը և Սանասարեանի կտակադրութեան արշաւանքը՝ Օ. Քիւրքճեան. — Կարդացէք անպատճառ՝ Թիթեռնիկ. — «Փունջ»ի (սատանաւոր) Վահան Ասլան և զանազան կարեւոր լուրեր՝ խմբագրական տեսութիւններով. — Բաժանորդագրութիւնք կանխիկ են. — Հասցէ՝ Կ. Պոլիս, Պալըք Բազար, Նաֆաա խան, թիւ 16։

ՅՍՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՄԱՀ

ՇՈՒԷՏԻ ՕՍՔԱՐ Բ. ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ

ՓԱՐԻԶ, 8 դեկտ.— Սթոքհոլմէն հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Օսքար թագաւորը, որ ժամանակէ մը ի վեր հիւանդ էր, այս առտու մեռեր է։ Ծնած էր 1829 յունուար 21ին եւ իր եղբօրը յաջորդած 1872 սեպտեմբեր 18ին։ Օսքար Բ.ի որդին Կիւսթավ Ատոլֆ իշխանը հօրը յաջորդեց Կիւսթավ Ե. անունով. ծնած է 1858ին։

* * *

ՓԱՐԻԶ.— Սակարանին լաւ տրամադրութիւնները կը շարունակեն և գիներու բարձրացումը առաջ կ'երթայ, բայց շաբաթ օրը հրապարակը հանդարտ էր և գործերը բաւական սահմանափակ էին։ Սակարանը վարողները անշուշտ անկում մը անհրաժեշտ կը նկատեն՝ գիներուն առաւել հանգամանք մը տալու համար։ Ֆրանսական Ռանդը միշտ բարձր է և 96ի կը մօտենայ։ Օտար արժեթուղթերու գիները զգալի փոփոխութիւն մը չեն կրած։ Օսմ. արժեթուղթերուն գիները հաստատուն են։ Պանքաներու բաժնեթուղթերը քիչ մը կիյնան։ Ռիօ Թինթօ հանդարտ է 1694։ Պալիա Գարաայտըն, 435 ըլլալէ ետքը, 440ի փակուեցաւ։ Կապարի գիները միշտ կ'իյնան։ Լոնտոնի Սակարանին մէջ շատ գործ չըլլար միջազգային արժեթուղթերու վրայ։ Ամերիկեան արժեթուղթերը կը պահեն իրենց ամէնէն բարձր գիները, սակայն փակման պահուն կէս «բուան» կորսնցուցին, վաճառումներու հետեւանքով։ Հարաւային Ափրիկէի հանքային արժեթուղթերու լաւ գիները կը շարունակեն։

ԼՈՆՏՈՆ.— Ֆէյրմոնդէն կը հեռագրեն թէ հանքային արկածը կազերու բռնկելէն առաջ եկած է։ Դիակներու վերցուիլը շատ դժուար է փլուզումներու հետեւանքով։ Զոհերու թիւը վեց հարիւր կը կարծուի։

ՍԷՆ-ՍԷՊԱՍՏԻԷՆ.— Սպանիոյ թագաւորը ու թագուհին, որոնք [illegible] Սէն-Սէպաստիէն ժամանած էին, Մադրիտ ուղեւորեցան՝ Բորբոնեան Ամէլի թագուհիին հետ, որ Իրունէն անոնցմէ բաժնուեցաւ եւ ուղղակի Լիզպոնա գնաց։

ՀՌՈՄ.— Վատիկանի մէջ զրոյց կայ թէ Պապը մտադիր է տարեկան 12,000 Ֆր. յատկացնել ֆրանսական կարտինալներուն։

— Ռոլան Պոնաբարդ իշխանը և Մառի իշխանուհին Հռոմ ժամանելով Պրինտիզի ուղեւորեցան, ուրկէ հելլենական Անֆիթրիթ զբօսանաւով Աթէնք պիտի երթան։ Հոն տեղի պիտի ունենայ իշխանուհիին ամուսնութիւնը Եորկիոս իշխանին հետ։

ՓԱՐԻԶ.— Ֆրանսայի Երեսփ. Ժողովը, այսօր, երեք նիստ գումարեց. ելմտացոյցին քուէարկութիւնը իրիկուան աւարտեցաւ։

— Կ'ըսուի թէ Լիօնի քաղաքապետ Պ. Լիւթօ եւ արեւմտեան Ափրիկէի փոխ-կուսակալ Պ. Մէռլէն հետամուտ են արեւմտեան Ափրիկէի կուսակալութեան պաշտօնին՝ իբրեւ յաջորդ Պ. Ռումի, որ վերջնականապէս կը հրաժարի վատառողջութեան պատճառաւ։

— Մատակասքարի կուսակալ Պ. Օկանեօռ ընտրելի կը ներկայանայ Հնդկաչինու կուսակալութեան պաշտօնին՝ փոխանակ Պ. Պօյի։ Զրոյց կայ թէ ելմտական նախարար Պ. Քայյօ պիտի ընդունի այդ պաշտօնը։

ՆԻՒ-ԵՈՐՔ.— Երկրագործական դիւանին պաշտօնական տեղեկագիրը արմտիքները 2,378,000,000 գրիւ կը հաշուէ՝ 1906էն հարիւրին 23 աւելի։ Ատոնց 244,000,000ը պիտի կրնան արտածուիլ։

ԼՈՆՏՈՆ, 5 դեկտ.— Մաւրիդանիա շոգենաւը 4 օր 22 ժամ եւ 29 վայրկեանէն Նիւ Եորքէն Քուինսդաուն հասաւ։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ

ՑՈՐԵՆ			Փարա
Առաջին ճերմակ	օխան		51 -52
Երկրորդ	»	»	49 -50
Խառն		»	48 -
Զավտարլը		»	48 -
Կարծր առաջին		»	53 -54
» միջին		»	49 -50
» խառն		»	47 -48
ԱԼԻՒՐ			Ղրշ.
Տեղական վըրմա Ա. Պարկ			102 -
» » Բ.		»	100 -

Այսօր վակօն Անատօլըի ցորեն ժամանեց.

ԹԵՓ		
Օխան		23½ փարա
ԳԱՐԻ		
Քէօսթէնճէ	քիլէն	18 -19½
Ռումէլի և Մէրսին		17½-18

ՑՈՐԵՆԻ ՀՐԱՊԱՐԱԿ

9 Դեկտեմբեր

Նիւ-Եորք	պատրաստ		102 .
»	մարտի	համար	.
» 1908	մայիսի	»	109½ .
»	հոկտ.ի	»	.
» 907	դեկտ.ի	»	102⅞ .
Լիվըրփուլ	պատրաստ		8.2⅜
»	յուլիսի	»	.
»	դեկտ.ի	»	.
»	մայիսի	»	8.1⅞
Չիգակօ	պատրաստ		.
»	հոկտ.ի	»	.
»	դեկտ.ի	»	.
Մարսիլիա	պատրաստ		.

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ 24/7 Դեկտեմբեր

Օսմ. Փոխ. Միացեալ 4 % Փ. Կ.	Օ. Ո.	102 04½
Ամենէն բարձր գին	»	102 06
Ամենէն վար գին	»	102 01½
Ռումէլի Երկաթուղի գոց	Ֆր.	162 25
Ամենէն բարձր գին	»	162 50
Ամենէն վար գին	»	161 62½

ԲԱՑՈՒՄ 26/9 Դեկտեմբեր

Օսմ. Փոխ. Միացեալ 4 % Փ.Կ.	Օ. Ո.	102 07
» » » ժամէ 5էն Փ.Կ.	»	102 06
Ռումէլի Երկաթուղի	Ֆր.	162 12
» » ժամէ 5էն	»	162 12
Քարափ Կ. Պոլսոյ	»	422 —
Անատ. Երկթ. Պարտթ. Ա.սերի	»	505 —
» » » Բ.սերի	»	504 —
» » բաժնթղթ	Ա. Ո.	15 95
Շիրքէթի Խայրիէ	»	44 —
Շիրքէթի Խայրիէի Համիտիէ	»	4 45
Օսմ. Ապահ. Ընկ.	»	4 17½
Օսմ. Ծխախոտ		18 15
Թրամվէյ բաժնեթուղթ		8 25
» [illegible]		3 70
» պարտաթուղթ		460 —
Թունէլ	Ֆր.	49 —
Տէրքոսի Ջուրի Ընկ.		328 —
Պալիա Քարա Այտըն		435 —
Միտիլլի պանքա	Օ. Ո.	5 20
Սալոնիքի պանքա		136 —
Քարասու առանձնաշնորհեալ		39 50
» սովորական		32 —
Քարափ Իզմիրի		592 —
Լաւրիօս	Ֆր.	61 —
Ջարթըրտ	»	24 —

ՍԹՈՒԼԱՆՑ

Օսմ. Միացեալ 1 օրուան	Օ. Ո.	2 25
» » 8 »		5 75
Ռումէլի երկաթուղի	Ֆր.	— —

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոնի	վրայ չէք	Ղրուշ	110 25
Բարիզի	» »	Ֆրանք	22 80
Վիէննայի	» »	Քուրոն	21 87
Պերլինի	» »	Մարք	18 54

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

Անգլիական ոսկի	Ղռ.	110 05
Ֆրանսական »	»	87 14
Բոլ Էմբէրիալ	»	91 10
Մէճիտի տարբերութիւն	»	108 02
Արծաթ մանրուք	»	105 10
Մէթալիք	»	99 20
Ռուսլի Թղթադրամ	Օ. Ո.	8 70

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱՐԻԶ, 7 Դեկտ.

Միացեալ Օսմ. պարտք.*) բաց.	Ա. Ո.	93 40
) գոց.	»	93 45
Ռումէլի երկաթուղի	Ֆր.	164 75
Թրանսվալ	»	50 —
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	692 —
Ռեժիի բաժնեթուղթ	»	430 —
Պալիա Քարա Այտըն	»	440 —
Օսմ. մաքսատուն	»	497 —
Ֆրանս. Ռանթ 3 %	»	95 92
Քրէտի Լիոնէ	»	1178 —
Ռուսական 5 %	»	94 —
Իտալական Ռանթ	»	103 25
Սպանիական արտաքին	»	93 15
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25 205
Դրամադէզը Ֆրանս. Պանքայի	»	4 —

ԼՈՆՏՈՆ, 7 Դեկտ.

Միացեալ Օսմ. պարտք) բաց.	Ա. Ո.	92 25
) գոց.	»	92 25
Օսմանեան Կայս. Պանքա	»	17 37
Անգլիական քոնսոլիտէ Փ. Կ.	»	83 31
Հելլենական 5 % 1881	»	46 50
Ջարթըրտ	»	0 87
Պուլկարական փոխառ. 1892	»	101 50
Ռանտ Մայնս Փ, Կ.	»	5 18
Փոխանակագիր Բարիզի վրայ	»	25 48
Դրամադէզը	»	7 —

ՊԵՐԼԻՆ, 7 Դեկտ.

Օսմ. միացեալ		93 40
Ռուսական 4 % 1902	Մարք	— —
Ռումէլի երկաթուղի	»	141 20
Փոխ. Լոնտոնի վրայ չէք	»	20 200
Դրամադէզը	»	6 —

ՎԻԵՆՆԱ, 7 Դեկտ.

Ռումէլի երկաթուղի	Քուրոն	182 —
Վիէննը Պանք Ֆէրայն	»	531 —
Փոխանակագիր Բարիզի վրայ	»	95 02
» Լոնտոնի վրայ	»	241 80
Օսմ. Ռեժի	»	— —

ՊԱԶԱՐ ՕԹՕՄԱՆ
ԿԱՐԱՍԻՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ՄԵՏԱՔՍԷ ԿԵՐՊԱՍՆԵՐՈՒ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
1870ին հիմնուած
Պ. Ա. ՔԱԼԻՆԻՔՕՍ
ՂԱԼԱԹԻԱ՝ Թիւնէլի փողոց, թիւ 28, 36, 41
ՊՈԼԻՍ՝ Ֆինճանճըլար Եօգուշու, թիւ 21.

Սոյն վաճառատանց մէջ կը ծախուին բուրդէ ամէն տեսակ կերպասներ, Մաթինկ սթօրներ ու վարագոյրներ, մոմալօդ կտաւներ՝ 1 մետրայէն մինչեւ 7 մետրա լայնութեամբ։ Նոյնպէս կը գտնուին մատափոլաներ, նորաձեւ թիւլեր, անձեռոցներ և սեղանի սպասներ, անկողնի ամէն տեսակ կազմածներ՝ վուշէ և բամպակէ պատրաստուած, բուրդէ կերպասներ հագուստի համար, թաւիշէ կերպասներ եայլն

ԱՆՄՐՑԵԼԻ ԵՒ ՍՈՒՂ ԳԻՆ

ԳՈՐԳԵՐ
ՉԻՆ ՀԱՍԲՐԸ

ԿԱՀԱՒՈՐՄԱՆ ԿԵՐՊԱՍՆԵՐ
ՄՈՒՇԱՄՊԱ-ԼԻՆՈԼԷՈՄ, Կարասեաց համար ծոպեր (սաչաք) ՊԱՏԻ ՆԿԱՐԷՆ ԹՈՒՂԹԵՐ
ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԼԱԶԱՌՕ ՑՐԱՆԳՕ եւ ՈՐԴԻՔ

ՎԵՐՄԱԿ
ԹԻՒԼԵՐ ԵՒ ՍԹՕՐՆԵՐ

ԲԵՐԱ Շիշլի Ճամբայ Բանաժ Անարօյի ՂԱԼԱԹԻԱ Եէնի Ճամի թիւ 14 (Թիւնէլին կից) Կ. ՊՈԼԻՍ Ֆինճանճըլար թիւ 33, 35, 37 եւ Սուլթան Համամ թիւ 3 36—26

ՍԻՐՕ ՏԸ ՌԷՖՕՐ ԻՕՏԷ
ԳՐԻՄՕ ԵՒ ԸՆԿ.
SIROP de RAIFORT IODÉ

Բժիշկներու կողմէ յանձնարարուած՝ Սիրօ Անթիսքօռպիւթիքի և Մօռիւ ձկան իւղին տեղ՝ աւշականութեան, տժգոյն ու տկարակազմ տղայոց մարմնի փտիկներուն դէմ, ինչպէս նաեւ վիզի գնտիկները հալեցնելու և ախորժակ բանալու համար։

Փարիզ, 8. Վիվիէն փողոց
և բոլոր դեղարանոց մէջ Ա.

Գործակատար՝ Ժ. Պ. Տալէճիօ, Ղալաթիա, Կ. Պոլիս։

ԻԼԱՆ

Խազինէի Խասսաի Շահանէ

Ալա սօֆ մուշամմա յաղմուրլըգ պէհէրի 188 ղուրուշ, պիրինճի նէվ մուշամմա յաղմուրլըգ պէհէրի 167 ղուրուշ, իքինճի նէվ մուշամմա յաղմուրլըգ պէհէրի 98 ղուրուշ, բարլագ մուշամմա յաղմուրլըգ պէհէրի 80 ղուրուշ։

Խազինէի Խասսաի Շահանէ ւէքօ իտարէսի իչուն պիր սէնէի քեամիլէ զարֆընտա միւպայաա օլունաճագ պալատէ նէվ վէ ճինսի մուհարրէր մուշամմա յաղմուրլըգ Թալիպի եօհուլարսինէ օլուպ մահը հալը րումինին եիրմի տէօրտիւնճի կիւնիւ սաաթ օնա գատար եւրագը պալը թէնզիլէ պիլմզայէտէ թէգարրուր իտէն ֆիաթ հատտը իհթիտալա կէօրիւլտիւ հալտէ ինհալը մէզքիւրտէ իհալէի գաթիյէսինին իճրասը մուգարրէր պուլունտուղընտան շէրաիթը միւթէֆէրրիայը անլամագ վէ միւնագասայա տախիլ օլմագ իսթէյէնլէրին եւրագը օն նիսպէթինտէ թէէմինաթ աքչէսինի վէ եա միւթէպէր քէֆալէթնամէյի միւթէտէսհիպէն նիհայէթ սաաթ օնա գատար Խազինէի ճէլիլէի միւշարիլէյհայա կէլմէլէրի իլան օլընուր։

Ֆի 22 Թըշ. սանի սէնէ 323 2—2

ՕՍՄ. ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՔԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ԿՐԿԻՆ ՕՐԻՆԱԿՆԵՐՈՒ ԴՐՈՇՄՈՒՄԸ

Ազդ.— Հանր. Պարտքի Վարչութիւնը կը հաստատէ թէ հանրութեան մէջ սա կարծիքը կազմուած է որ կրկին օրինակները, կամ ուրիշ խօսքով, տուպլ և տուպլիքաթաները դրոշմատուրքի ենթակայ [illegible] կը տրամադրէ որ «պայմանագրութեանց եւ ուրիշ գրութեանց իւրաքանչիւր օրինակը, զատ զատ դրոշմատուրքի ենթակայ պիտի ըլլայ, երբ անոնցմէ մէկ հատի օրինակ պատրաստուի։ Կրկին օրինակները ինքնին կը կազմեն սկզբնական արժեթուղթերուն նման արժէք ունեցող թուղթեր, միեւնոյն դրոշմատուրքին ենթակայ, եթէ երբեք օրէնքը բացառիկ ու բացորոշ տրամադրութիւն մը ունեցած չըլլայ։ Հետեւաբար Հանր. Պարտքի Վարչութիւնը կը ծանուցանէ թէ պիտի մերժէ այն խնդրանքները որոնք կը կատարուին, տուգանք չգանձելու՝ օրինական դրոշմատուրքէն զուրկ կրկին օրինակներու համար։

Ընդհ. Տնօրէնութիւն
12/25 Նոյեմ. 1907 5—4

[illegible]

Բոլոր պայմանագիրներու եւ մասնաւորաբար վարձակալութեան պայմանագիրներու վրայ նշանակուած ստացագիրներ։

Բոլոր պայմանագիրներու և մասնաւորաբար վարձակալութեան պայմանագիրներու վրայ նշանակուած ստացագիրները անհատաբար ենթարկուած են թիւ 85ի 9րդ յօդուածին մէջ կանխատեսուած դրոշմատուրքին, այսինքն 10 փարա 40էն սկսեալ մինչեւ 100 ղրուշի համար, և 20 փարա՝ 100 ղրուշէն վեր գումարներու համար։ Օսմ. Հանր. Պարտքի Վարչութիւնը տեղեկացած ըլլալով թէ բազմաթիւ պայմանագիրներ Դրոշմատուրքի Օրէնքին ենթարկուած չեն, ստիպուած է զանցառուներուն նկատմամբ դատական հետապնդում կատարել և 38րդ յօդուածին համաձայն տուգանքները գանձել, դրոշմաթուղթէ զուրկ իւրաքանչիւր ստացագրի 150 կամ 250 ղրուշ, փակցուելիք 10 կամ 20 փարա դրոշմաթուղթին համեմատ։ Վարչութիւնը այս առթիւ հարկատուներուն կը յիշեցնէ Դրոշմատուրքի Օրէնքին 50րդ յօդուածին տրամադրութիւնները, որոնց համաձայն, զանցառուներէն գանձուած տուգանքներուն կէսը պիտի տրուի օրինազանցութիւններ իմաց տուող տեղեկատուին։ Վարչութիւնը կը զգուշացընէ այն վնասներէն, որոնք առաջ կրնան գալ պայմանագիրներու վրայ նշանակուած ստացագիրները առանց դրոշմաթուղթի ձգելէն, միեւնոյն ատեն ուշադրութիւն հրաւիրելով այն ակներեւ շահուն վրայ զոր ունին պայմանագրի տէրերը, եթէ տեղեկութիւն տան դրոշմաթուղթէ զուրկ ստացագիրներու մասին։ Վարչութիւնը միեւնոյն ատեն կը ծանուցանէ հարկատուներուն թէ կրնան պայմանագիրներու վրայ նշանակուած ստացագիրները կանխաւ ու ամբողջովին ենթարկել արտասովոր դրոշմի, %էն 5 զեղչով։

Ընդհ. Տնօրէնութիւն
1/14 Օգոստ. 1907 30—29

ԱԹԷՆՔԻ ՊԱՆՔԱ
ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽԸ ԱՄԲՈՂՋԱՊԷՍ ՎՃԱՐՈՒԱԾ
50,000,000 Տրախմի
ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ՝ ԱԹԷՆՔ

Մասնաճիւղեր ունի Կ. Պոլիս եւ գրասենեակներ՝ Ղալաթիոյ եւ Պոլսոյ կողմը Լոնտոն, Աղեքսանդրիա, Գահիրէ, Սելանիկ, Իզմիր, Պիրէոն, Բադրաս, Վոլօ, Շիրա, Քալամաթա, Քանէ եւ Քանտիա (Կրետէ)։

Դրամագլուխին և աւանդ ձգուած դրամին ու արժեթուղթերուն արժէքը, Օգոստոս ամսուն, կը հասնի 260,000,000 տրախմիի։

Աթէնքի Պանքան կը զբաղի Պանքայի ամէն տեսակ գործառնութիւններով։ Փոխառութիւններ կ'ընէ վաճառքներու, արժեթուղթերու վրայ և Եւրոպական Թուրքիոյ վրայ քաշուած փոխանակագիրներ կը զեղչէ։

Աթէնքի Պանքան հաշուընթացներ կը բանայ, չէքեր, վարկաթուղթեր [illegible] հրամանով վճարումներ կը կատարէ Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքներու և արտասահմանի մէջ։ Սակարանական հրամաններ կը կատարէ, թէ՛ մեր հրապարակին և թէ օտար հրապարակներուն վրայ, յաճախորդներուն շատ նպաստաւոր կերպով։

Շատ փոքր վարձքի մը փոխարէն՝ արժեթուղթեր կը պահէ, աւանդի ձեւով և ուզուած ատենը ետ առնելու պայմանով։ Ամէն կարգի կտրօններ կը գանձէ և զեղչի գործողութիւններ կը կատարէ։ Աթէնքի Պանքան հանրութեան տրամադրութեան տակ կը դնէ արկղամուրի խորշեր, փոքր վարձքերով։

Աւանդի ճիւղ

Աթէնքի Պանքան իբր աւանդ կ'ընդունի դրամ և արժեթուղթ, ու տոկոսները վճարելով.

Ուզուած ատեն դրամ քաշելու պայմանաւ	3%
Վեց ամսուան համար	3½%
Մէկ » »	4 —
Երկու » և աւելի	5 —

Աւանդ ձգուած դրամները կը վճարուին այն դրամով որով Պանքան ձգուած են։ Տոկոսները կը վճարուին ամէն տարուան Յունուար 2ին և Յուլիս 1ին։

Մասնաւոր տետրակներ՝ 4% տոկոսով

Աթէնքի Պանքան իր յաճախորդներուն մէջ փոքր դրամատէրեր ունենալով և փափաքելով ամէն դիւրութիւն ընծայել, անոնց տրամադրութեան տակ կը դնէ մասնաւոր աւանդներու տետրակներ, որոնց մէջ կրնան արձանագրել առ առաւելն 100 ոսկիի աւանդ գումար մը։ Այդ դրամը 4% տոկոս կը բերէ և մասնակի վճարումներ կը կատարուին, առնուազն ղրուշ 52 ոսկեդրամ։ 50—47

ՎԻՐԱԲՈՅԺ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺԵՐ
Նիքոլայիտիս Եղբարք

Պատուոյ յիշատակութեան արժանացած Բարիզի մէջ՝ Ֆրանսայի ատամնաբոյժերու ժողովին անդամներէն։

Բերա, Մեծ փողոց, Թիւ 413, Բօսթա փողոց թիւ 1, Շաուալ վաճառատան վրայ՝ առաջին յարկ։

Ճիւղեր.—Դաքրէօյ Մէօհիւրտար, Պօրբիի պարտէզին մօտ։

Բերնի հիւանդութիւնները կը դարմանեն։ Շատ փտած ակռաները ոսկիով, «բլատին»ով և «էմայ»ով կը լեցնեն։ Իրենց մասնաւոր գործիքներով յախճապակիէ ակռայի կտորներ կը շինեն և զայնս կը փակցնեն ակռային առողջ մասին, այնքան ճշդութեամբ որ ակռան ամբողջ կ'երեւայ և կտոր ունենալը բնաւ յայտնի չըլլար։ Այդ կերպով յախճապակիով ալ ակռայ կը լեցնեն։ Յախճապակին ամէնէն ամուրն է ակռայ լեցնելու համար գործածուած զանազան առարկաներուն։ Եթէ առջեւի ակռաները լեցուին, բնաւ յայտնի չըլլար թէ լեցուած են։ Ասոնցմէ զատ ամերիկեան վերջին դրութեամբ կեղծ ակռաներ կը շինեն և առանց քիմքի «Պրիճուորք» տեսակէ ակռաներ կը զետեղեն։ Վերոգրեալ տեղերը ամէն օր կ'ընդունին իրենց դիմողները։ 50—45

Khedivial Mail Line
(Քէտիվիալ Մէյլ Լայն)
Շոգենաւային Ընկերութ.
Շաբաթական անկեն արագ երթեւեկը Պոլսոյ եւ Աղեքսանդրիոյ միջեւ

Իսմաիլիա շոգենաւը Նաւապետ Անտէրլէչ, չորեքշաբթի, 11 դեկտ. 1907 (Ը. Ն.) կէսօրէն ետք ժամը 2ին, Աղեքսանդրիայէն հոս կը ժամանէ, իսկ հինգշաբթի, 12 դեկտ. 1907 (Ը. Ն), կէսօրէ ետքը, ժամ 4ին պիտի մեկնի Աղեքսանդրիա, հանդիպելով Իզմիր և Պիրէոն։

Տեղեկութեանց համար դիմել Ընկերութեան կեդրոնատեղին, Ղալաթիա, քարափին վրայ, Մէյմէնէթլի խան, իսկ մասնաճիւղը, Պոլիս, Վալիտէ Սուլթան խան։

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՊԱՂՏԱՏԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻԻՆ

Ժամանակացոյց կոխմբ.երու երթեւեկ.
1907 Նոյմ. 14 (Ն. Տ.) շաբաթ օրէն սկսեալ
ԳՈՆԻԱ — ԷՐԷՅԼԻ — ՊՈՒԼԿՈՒՐԼՈՒԻ ԳԻԾ

ԵՐԹ Կայարան		Կոխմբ. 622 Ապր. եւ Ճմբ. Առօտ.
Գոնիա	մկն.	12 30
Գաչին խան		1 1
Չումրա		1 45
Արըգ Էօրէն		2 13
Մանտասուն		2 42
Գարաման	ժմն.	3 13
	մկն.	3 28
Սիտրովա		3 54
Այրանճը-Տէրպէնտ		4 44
Ալաճա		5 25
Էրէյլի	ժմն.	5 45
	մկն.	6 0
Պուլկուրլու իրիկուն	ժմն.	6 20

ԴԱՐՁ Կայարան		Կոխմբ. 621 Ապր. եւ Ճմբ Իրիկուն
Պուլկուրլու	մկն.	6 35
Էրէյլի	ժմն.	6 53
	մկն.	8 50
Ալաճա		9 11
Այրանճա-Տէրպէնտ		10
Սիտրովա		10 43
Գարաման	ժմն.	11 7
	մկն.	11 22
Մանտասուն		11 55
Արըգ Էօրէն		12 24
Չումրա		1 —
Գաչին խան		1 36
Գոնիա իրիկուն	ժմն.	2 5

50—48

ԲՐՈՎՈՏՆԻՔ

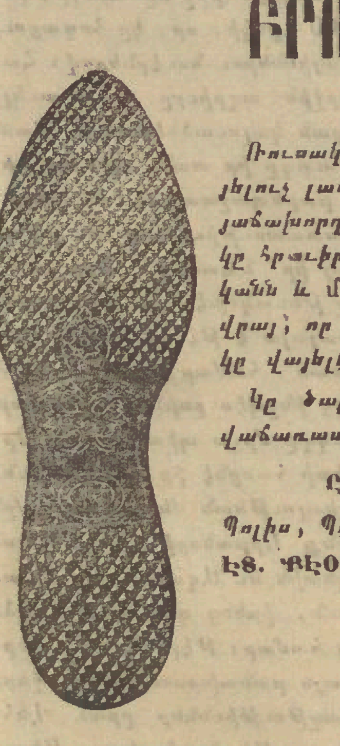

Ռուսական դիմացկուն և վայելուչ լաստիկներ։ Մեր յարգոյ յաճախորդներուն ուշադրութիւնը կը հրաւիրենք այս 1888 թուականն և մարքան կրող լաստիկին վրայ, որ համաշխարհիկ համբաւ կը վայելէ։

Կը ծախուի կօշիկի գլխաւոր վաճառատուներուն մէջ։

Ընդհ. մթերանոց
Պոլիս, Պէօյիւք Թիճարէթ խան, ԷՏ. ՔԷՕԼԼԷՐ, յաջորդ Ֆէրտինանտ Շմիտ։
50—25

ПРОВОДНИКЪ
1888
ТОВ. РУССО-ФРАНЦ. ЗАВОДЪ ПРОВОДНИКЪ. РИГА

ՍԻՆԿԷՐ
ԿԱՅՍ. ՊԱԼԱՏԱՆ ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ
THE SINGER MANUFACTURING Cie.

Սինկէրի կարի մեքենաները զուտ անգլ. պողպատէ շինուած ըլլալով, իրենց տոկունութեամբ այնքան գնահատուած են, որ աշխարհիս ամէն կողմը տարածուած են և բոլոր ընտանիքները, դերձակներն ու կօշկակարները լոկ Սինկէրի մեքենայ սկսած են գործածել; Սինկէր Ընկերութիւնը ցարդ 490է աւելի պատուոյ վկայական և շքադրամ ստացած է բոլոր ցուցահանդէսներէն։

Մասնաճիւղեր բովանդակ Թուրքիոյ մէջ։

Սինկէրի մեքենաները կը ծախուին միմիայն Սինկէր Ընկերութեան վաճառատուներուն մէջ։

Բերա) 1. Մեծ փողոց, Պօն Մարշէի դիմաց Թիւ 343 և 343 կրկին։
) 2. » » Գալաթա Սէրայի դիմաց։
Կալաթա) 1. Սինկէր խան Թիւնէլի առջեւ։
) 2. Թրամվայի կայարանին դիմաց։
Պոլիս) 1. Սուլթան Համամ Թիւ 2։
) 2. Սուլթան Պայազիտ, Թրամվայի կայարանին դիմաց Թիւ 13։
Սկիւտար) Ջարշը Պօյը, Թիւ 120։

Դասերը և Նորոգութիւնները ձրի: Սինկէր Ընկերութեան կեդր. վարչատեղին կը գտնուի Բերա, Մեծ փողոց, Թիւ 343 և 343 կրկին, Սարգիս պէյ Տիւզ Օղլուի տունը։ 16 50—47

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ
Ընդմէջ Հըլլի, Կ. Պոլսոյ եւ Օտէսայի

Նաւանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Ալպանօ	1069	Տիտօ	4311	Հիտալկօ	1531	Մարթէլլօ	3709	Սաֆֆօ	1119
Ալէփփօ	3607	Տօմինօ	938	Հինտու	3720	Մէքսիքօ	3557	Սիրիօ	1735
Անճէլօ	1541	Տուրօ	2333	Հորասիօ	1600	Միլօ	1057	Սիլվիօ	119
Արիօսթօ	2277	Տրաքօ	1713	Հումպէր	595	Մոնթէպէլլօ		Սթէլլա	1203
Պասսանօ	1822	Տինամօ	504	Իռկօ	2354	Մուրիլլօ	3419	Թասսօ	1323
Պօրօտինօ	1264	Էպքօ	3464	Իտահօ	5540	Նէրօ	1933	Թ. Ուիլսըն	1546
Պըֆֆալօ	4481	Էլտօրատօ	1520	Ճիւնօ	1080	Օթթօ	4100	Թինթօ	3337
Գէյրօ	1371	Էրատօ	1841	Քէլսօ	1053	Օթէլլօ	4036	Թօլէտօ	1470
Գալիփսօ	1837	Ֆիտօ	954	Քօլփինօ	2307	Օրլանտօ	1535	Ուրպինօ	242
Գարլօ	1244	Ֆինլանտ	1828	Քաֆֆօ	1700	Փալէրմօ	1637	Վասքօ	1914
Գաթօ	1094	Ֆլամինկօ	349	Լէօ	1053	Բալօ	510	Վօլօ	1389
Չիքակօ	2729	Ֆրանչիսքօ	1582	Լէանտրօ	2272	Ռիալթօ	3329	Վ. Ուիլսըն	2391
Սօսէթօ	1331	Կալիլէօ	3060	Լիվօրնօ	1643	Ռինալտօ	1553	Եէտօ	1350
Գօլօրատօ	4235	Կիտանօ	1143	Լօրէնցօ	3191	Ռոլլօ	1613	Զէնօ	1200
Գօնկօ	2905	Կոզօ	1011	Մալմօ	724	Ռօմէօ	1789	Թարօ	
Գօրսօ	895	Կրանիօ	1695	Մարէնկօ	1273	Ռաղուզա	136	Մայօն	

Ընդհանուր վաճառքով Հըլլէն հոս հասած են.
Թոքիօ շոգենաւը, Նաւապետ Ֆարմ։

Ընդհանուր վաճառքով Հըլլէն հոս կը սպասուին.
Միքասօ շոգենաւը, Նաւապետ Թօրբ, դեկտ. 19ին։
Իւրպինօ շոգենաւը, Նաւապետ Քրօֆթ, դեկտ. 21ին։
Քլիօ շոգենաւը, Նաւապետ Արմսթրօնկ, դեկտ. 30ին։
Դիմել Գործակալներուն՝ Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆՐԻՔՕՍ
Թիւ 22—24, Քիւչիւք Միլլէթ խան, Ղալաթիա 10 50—1

ՄՕՍ
ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Ճամբորդ եւ ապրանք փոխադրող շոգենաւեր

Ա. ԿԱՐԳԻ	Բ. ԿԱՐԳԻ
Սեթի	Նաւքրատիս
Մինէս	Ամասիս
Ռամսէս	Պուզիրիս
Թէպըս	Մօէրիս
Նիտօքրիս	Ֆայլի
Նավարինօ	Ֆարօս
	Թիպա

Առաջին կարգի շոգենաւերը շատ հանգստաւէտ են, նաւուն մէջտեղը ընդարձակ սենեակներ ունին, ելեկտրականութեամբ կը լուսաւորուին եւ կին ճամբորդներու համար տեսչուհի ունին։

Երկրորդ կարգի շոգենաւերն ալ սահմանափակ թուով ճամբորդներ կ'առնեն բայց տեսչուհի չունին։ Ուղեգին
Կ. Պոլսէ Լիվըրփուլ Ա. կարգի գինն է 15
» » Բ. » » » 11

Կը խնդրուի վաճառականներէն որ փոխադրութեանց կամ Ղալաթիոյ մաքսը հանելու համար՝ իրենց հրահանգները տան շոգենաւուն ժամանումէն 24 ժամ առաջ։

Ամերիկայի եւ Եւրոպայի նաւահանգիստները տանելու համար ապրանքներ կ'ընդունուին։

Դիմել առ Ճ. Վ. ՈՒԻԹՈՒԼ եւ Ընկ.
Գործակալք
Ուիթալ խան, Պաղչէ գաբու, Պոլիս
ՃԷՅՄ ՄՕՍ ԸՆԿ.
50—20 31 Ճէմս Սդրիթ, Լիվըրփուլ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐՈՔԵԱՆ ԵՒ ՀԱՅ.
Ն. ԲԱՔԷ եւ ԸՆԿ.
ՍՊԱՍՈՒԱԾ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ
Դկտ. 10ին, Իմէրէդի, Մարսիլիայէն
Դկտ. 17ին, Ֆրիժի, Սեւ ծովէն
ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ
Դկտ. 11ին, Իմէրէդի, Սամսոն, Տրապիզոն, Պաթում, Նովորոսիսք
Դկտ. 18ին, Ֆրիժի, Մարսիլիա

Ա. կարգ	Բարիզի համար	200	ֆր.
» »	Մարսիլիոյ »	160	»
Բ. »	Բարիզի »	150	»
» »	Մարսիլիոյ »	120	»

Ա. կարգ Լոնտոնի համար 248.35 ֆր.,
Բ. կարգ 185.10 ֆր. (Դիէբի ճամբով)։
Տեղեկութեանց համար դիմել Գործակալին՝ Թօփհանէ քարափին վրայ։
15 50—6 Թ. ՌԸՊՈՒԼ

Cie RUSSE
Navigation à Vapeur et de Commerce
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ
ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Շաբաթուան երթեւեկութիւններ
Նոյեմբեր
Գշ. 20|3 Պիրէոն, Աղեքսանդրիա, միջօրէէն առաջ ժամը 10ին։ Հաղորդակցութիւն Բօր-Սաիտ ու Սուրիոյ նաւահանգիստներու մեկնող շոգենաւերուն հետ։
Գշ. 20|3 Օտեսա ժամը 4ին։ Հաղորդակցութիւն Ղրիմ-Կովկաս, Ղրիմ-Ազով, Օտեսա-Քէրսոն, Օտեսա-Նիքօլայէվ գիծերու շոգենաւերուն հետ։
Դշ. 21|4 Սէվաստապոլ ժամը 10ին։
Եշ. 22|5 Տարտանէլ, Միտիլլի, Իզմիր, Քիօս, Թրիպոլի, Պէյրութ, Եաֆա, Բօր-Սաիտ, Աղեքսանդրիա, իրիկուան ժամը 4ին։
Շբ. 24|7 Օտեսա, ժամը 12ին։
50—17

«ԱՐԵՒԵԼՔԻ» ԹԵՐԹՕՆԸ (40)

ԺԱՔ ՊՐԻԷՆ

ԴՐԱՄ եւ ՍԷՐ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

ՖՕՆ-ՔՈՒՎԷՐԹԻ ՋԱՂԱՑՔԸ

ԺԵ.

Ալպէր երկար ատեն լողաց միեւնոյն եռանդով։ Տակաւ յուսահատութեան կը մատնուէր, երբ աջ ձեռքը կերպասի կտորի մը հանդիպեցաւ։ Ալպէր աննկարագրելի յուզում մը ունեցաւ։ Գլուխը վեր առաւ և երկու ձեռքերը դէպ ի առաջ երկարեց։ Մարդկային մարմին մըն էր, Լիզի մարմինը, որ ջուրին մակերեսին վրայ կը ծփար։ Մանկամարդ աղջկան ծփուն զգեստները ծառի մը ճիւղերուն կառչած էին... Ալպէր բռնեց զայն. Լիզ անկենդան ու անշարժ կը թուէր։

—Մեռա՞ծ ըլլալու է, ըսաւ Ալպէր խռովի։

Այն գերմարդկային քաջութիւնը զոր ցուցուցած էր մինչեւ այն ատեն, խոյս տուաւ իրմէ։ Հազիւ Լիզը բռնած, լողալու ուժ չէր զգար իր մէջ, և ինք ալ ջուրին զոհ պիտի երթար, երբ ապրելու փափագը, որ մարդոցմէ չի բաժնուիր երբեք, մղեց զինքը ձախ թեւին տակ առնելու Լիզը և յարմար տեղ մը փնտռելու եզերքին։ Դիւրին չեղաւ այդ բանը, որովհետեւ ափունքը բաւական բարձր էր։ Վերջապէս յաջողեցաւ ծառի մը բունին կառչիլ աջ ձեռքով և Լիզի մարմինը նետել ափունքին վրայ, ինք ալ ջուրէն դուրս ելլելով։ Ցետոյ ցամաքին վրայ դրաւ մանկամարդ աղջիկը, ջանալով կենդանացնել զանի։ Նախնական դարմաններ չօգտեց, բայց ինք ալ ուժասպառ ըլլալուն, անշարժ ինկաւ անոր քով...

Կոնտինէ և մայր Ռընօ կը հետազօտէին ջրանցքին ձախ եզերքը, մինչ Ֆայրէ ու Պաթիսթու միեւնոյն գործը կը կատարէին հանդիպակաց եզերքին վրայ։ Ողբալի տեսարան մըն էր հսկայ ծառերուն ներքեւ դիտել բոլոր այդ մարդիկը, որոնք ջրանցքին եզերքը փնտռտուք կը կատարէին լապտերներու երերուն լոյսով։ Կարգաւ իրարու վրայ կը ծռէին՝ ջուրին մէջ նայելու համար, և կը ջանային անոր մռայլ գաղտնիքին թափանցել։ Մերթ իրարու կը ձայնէին։

—Բան մը չնշմարեցի՞ք, կ'աղաղակէր ծերուկ Կոնտինէ։

—Ո՛չ, բան մը չենք տեսներ, պատասխանեց թարմ ձայն մը, որ Ֆայրէինն էր։

Մայր Ռընօ արիացած էր։ Կ'երթար կուգար [illegible] մէկու մը պէս։ Ափունքին կը հետեւէր մեթոտիկ կերպով, ամէն անկիւն պրպտելով և փորձելով թափանցել թանձր խաւարը։ Յանկարծ երկու մարմիններ փռուած տեսաւ խոտին վրայ, քով քովի։ Լապտերը մօտեցնելով՝ անոնց վրայ ծռեցաւ։

—Հո՛ս են եղեր. շուտ եկէք, գոչեց պառաւ կինը։

Լիզ կենդանութեան նշան չէր ցուցըներ և մարմինը դիակնային երեւոյթ մը ունէր։

—Մեռա՛ծ է, ըսաւ մայր Ռընօ։

Ընդհակառակը՝ Ալպէր կը շնչէր տակաւին։ Պառաւը ծնրադրեց անոր քով, սկսաւ շփել մարմինը. յետոյ բերնին մէջ դրաւ քանի մը կաթիլ այն էլիքսիրէն, զոր հոգացած էր հայր Կոնտինէի տունէն։ Ալպէր սթափեցաւ, ու պառաւին հարցուց իսկոյն.

—Հապա Լի՞զը։

Իր պատասխան՝ մայր Ռընօ աչքերը երկինք բարձրացուց։

—Չի կրնար մեռած ըլլալ, յարեց Ալպէր։ Սոսկալի բան պիտի ըլլար։ Ամէն բանէ առաջ անով զբաղելու է։

—Կոնտինէի տունը փոխադրելու է, որ հոսկէ յիսուն մետր հեռու կը գտնուի։ Ցետոյ կը փորձենք ազատել, պատասխանեց մայր Ռընօ։

Հայր Կոնտինէ և ծառան իրենց թեւերուն մէջ առին Լիզը ու տուն փոխադրեցին։ Ալպէր, հրաշալի կերպով մը ոյժ ստացած նորէն, կրցաւ ոտքի ելլել ու մեռելական թափօրին ընկերանալ։ Տուն հասնելնուն պէս՝ Կոնտինէ ու ծառան Լիզը պառկեցուցին նստարանի մը վրայ, որ անկիւն մը կը գրաւէր գետնայարկի սենեակին մէջ։ Տօնական օրերու մէջ իբր ճաշասրահ և սովորական օրերու մէջ իբր աշխատութեան սենեակ կը ծառայէր ան։

Ալպէր ու մայր Ռընօ ծռեցան՝ մանկամարդ աղջիկը մօտէն դիտելու համար։ Թրջած զգեստները անդամներուն փակած էին և աւելի նիհար ու երիտասարդ կը ցուցնէին զինքը։ Աղւոր սեւ մազերը քակուած էին ու քանի մը փնջիկներ դէմքին վրայ փակած կը մնային, աւելի տժգունութեան մատնելով զայն։

Ալպէր արտասուալից աչքերով կը դիտէր մանկամարդ աղջիկը։ Բայց արդէն իսկ մայր Ռընօ սենեակէն դուրս հանել տուած էր բոլոր ներկաները, բաց ի Բլէմանէ, որ Կոնտինէի սպասուհին էր։ Այս վերջնոյն հետ հանուեցնելէ յետոյ մանկամարդ աղջիկը, ֆանէլայով չորցուցած ու կաւէ ծածկոյթով մը պատած էր։

Ցետոյ սկսաւ շփել Լիզի մարմինը ու լեզուն քաշել։ Այս առաջին դարմանները ո և է օգուտ չունեցան։ Բայց մայր Ռընօ չյուսահատեցաւ բնաւ։

—Ձեր բրածը անօգուտ է, ըսաւ Բլէմանս։ Հաւատացէք խօսքիս։ Խեղճ օրիորդին համար աղօթելէ զատ ուրիշ բան չենք կրնար ընել։

—Ո՛չ, աղջիկս, ամէն յոյս կորսուած չէ, յարեց մայր Ռընօ։ Ատենօք, երիտասարդութեանս, արկածի մը հանդիսատես եղած եմ, որուն ենթական վերակենդանացաւ, հակառակ ամէն յոյս կորսուած ըլլալուն։

—Աստուած ձայներնիդ լսէ՛, յարեց Բլէմանս, թէեւ համոզուած չըլլար։

Ցարակից սենեակին մէջ արկածին վրայ կը վիճաբանէին։ Շրջակայքէն մէկ քանի ագարակապաններ փութացած էին, Պաթիսթուի յարուցած աղմուկէն արթննալով։ Ասոնք օգնած էին ազատարարութեան գործին, ու հիմա կը շրջապատէին Ալպէր Մարիզը, հարցումներ ուղղելով անոր։

Մայր Ռընօ, որ ամէն բանի վրայ կը խորհէր, ստիպած էր Ալպէրը որ իր թրջած զգեստները փոխէ և Կոնտինէի տուած մէկ տաբատը ու շապիկը հագնի, մինչ իր զգեստները խոհանոցին մէջ կը չորցնէին կրակին առջեւ։ Ալպէր հրամայեց Ֆայրէին՝ երթալ և իր հետ բերել Տոքթ. Ռիկալն ու Լիզի հայրը։ Նաեւ հրահանգներ տուաւ որ կարելի եղած փափկութեամբ արկածին լուրը իմաց տան Տէր և Տիկին Ռիշայի։

—Անոնց կ'ըսես որ իսկոյն ջուրէն հանած են Լիզը և թէ ծանրակշիռ հետեւանք մը չպիտի ունենայ... Եթէ երբեք կառքով միասին բերես զանոնք, կրնաս աւելցնել թէ նուաղած է ան և թէ չէր սթափած մեկնումի միջոցին։

ԺԶ.

Մեր նկարագրած տեսարաններէն յետոյ Միլու իր սիրուհիին՝ Մարիէթի քով գնաց, տակաւին յուզուած Ֆօն-Քուվէրթի մէջ տեսած ու լսած բաներէն։ Առանց աղմուկ հանելու և շուները արթնցնելու, ներս մտաւ, այդ տեղը իրեն ընտանի ըլլալուն համար։

Մարիէթ, որ կանխաւ գիտէր սիրահարին գալը, ախոռին դուռը բաց ձգած էր։ Միլու այդ դռնէն ներս մտնելով վերնայարկ առաջնորդող սանդուխէն վեր ելած էր։ Ցետոյ այն սենեակը մտած էր, ուր Մարիէթ կը սպասէր, երջանկութեամբ դեղուն և համակ դողդոջուն, վախնալով որ Միլու չպիտի գայ։

(Շարունակելի)

Արտօնատէր ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՕՅԱՃԵԱՆ